

IURIDICA PRIMA

Institute for Legal – Economic Research and Education
Институт за правно-економски истражувања и едукација
Ј У Р И Д И К А П Р И М А

3-та Меѓународна научна конференција **ОХРИДСКА ШКОЛА НА ПРАВОТО - 2017**

Тема:

*„Ефикасната заштита на човековите права и слободи:
реалност или идеал“*

3-rd International Scientific Conference **OHRID SCHOOL OF LAW - 2017**

Topic:

*„Effective Protection of the Human Rights and Liberties:
Reality or Ideal“*

КНИГА НА АПСТРАКТИ BOOK OF ABSTRACTS

12-14 Мај Охрид 2017
12-14 May Ohrid 2017

Институт за правно-економски истражувања и едукација
ЈУРИДИКА ПРИМА

Главен и одговорен уредник: д-р Ангел Ристов

Меѓународен уредувачки одбор:

1. Д-р д-р Владимир Петров, Правен факултет „Нов Бугарски Универзитет“ Софија, Правен факултет Универзитет „Св. Св. Кирил и Методиј“ Велико Трново, Република Бугарија;
2. Д-р Михаил Малчев, Правен факултет, Универзитет „Св. Климент Охридски“ Софија, Република Бугарија;
3. Д-р Дамјан Можина, Правен факултет, Универзитет во Љубљана, Република Словенија;
4. Д-р Илија Вукчевиќ, Правен факултет, Универзитет Доња Горица, Подгорица, Република Црна Гора;
5. Д-р Драгиња Вуксановиќ, Правен факултет, Универзитет во Подгорица, Република Црна Гора;
6. Д-р Ненад Тешиќ, Правен факултет Универзитет во Белград, Република Србија;
7. Д-р Новак Крстиќ, Правен факултет Универзитет во Ниш, Република Србија;
8. Д-р Весна Симовиќ Звицер, Правен факултет, Универзитет во Подгорица, Република Црна Гора;
9. Д-р Марко Беванда, Правен факултет Универзитет Мостар, Република Босна и Херцеговина;
10. Д-р Раденко Јотановиќ, Правен факултет Универзитет во Бања Лука, Република Македонија, Република Српска, Босна и Херцеговина;
11. Д-р Сања Гонцета, Колеџ на применети науки Лавослав Ружички, Република Хрватска;
12. Д-р Лидија Шимуновиќ, Правен факултет, Универзитет во Осиек, Република Хрватска;
13. Д-р Лазар Јовевски, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил Методиј“ Скопје, Република Македонија;
14. М-р Илија Манасиев, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија;
15. М-р Душан Босиљанов, Правен факултет „Јустинијан Први“ Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Скопје, Република Македонија.

Institute for Legal – Economic Research and Education
IURIDICA PRIMA

Editor –in-chief: Angel Ristov, PhD
International Editorial Board:

1. PhD, Vladimir Petrov, Faculty of Law “New Bulgarian University” Sofia, Faculty of Law University “Ss. Ss. Cyril and Methodius” Veliko Trnova, Republic of Bulgaria;
2. Phd, Mihail Malchev, Faculty of Law, University “St. Kliment Ohridski” Sofia, Republic of Bulgaria;
3. PhD, Damjan Možina, Faculty of Law, University in Ljubljana, Republic of Slovenia;
4. PhD, Draginja Vuksanović, Faculty of Law, University in Podgorica, Republic of Monte Negro;
5. PhD, Ilija Vukčević, Faculty of Law, University, Donja Gorica, Podgorica, Republic of Monte Negro;
6. PhD, Nenad Tešić, Faculty of Law, University in Belgrade, Republic of Serbia;
7. PhD, Novak Krstić, Faculty of Law, University in Nis, Republic of Serbia;
8. PhD, Vesna Simovic Zvicer, Faculty of Law, University in Podgorica, Republic of Monte Negro;
9. PhD, Marko Bevanda, Faculty of Law, University in Mostar, Republic of Bosnia and Hercegovina;
10. PhD, Radenko Jotanović, Faculty of Law, University in Banja Luka, Republic of Srpska, Bosnia and Hercegovina;
11. PhD, Sanja Gongeta, Republic of Croatia, College of Applied Sciences Lavoslav Ružički in Vukovar, Republic of Croatia;
12. PhD, Lidija Šimunović, Faculty of Law, University in Osijek, Republic of Croatia;
13. PhD, Lazar Jovevski, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia;
14. LLM, Ilija Manasiev, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia;
15. LLM, Dushan Bosiljanov, Faculty of Law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Skopje, Republic of Macedonia.

Д-р Горан Коевски

Редовен професор, Декан на Правниот факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Република Македонија

ЗДЕЛКИ СО ЗАИНТЕРЕСИРАНА СТРАНА ВО СПОРЕДБЕНОТО И МАКЕДОНСКОТО КОМПАНИСКО ПРАВО

Анстракт: Во својата презентација насловена како „Зделки со заинтересирана страна во споредбеното и во македонското компаниско право“ авторот, проф. д-р Горан Коевски, дава правна и анализа на пошироките политики поврзани со зделките помеѓу трговско друштво и некоја со него поврзана страна. Зделките со заинтересирана страна („ЗЗС“) се многу вообичаени во светот. Се поставува дилемата дали ЗЗС треба да се сметаат за корисни и ефикасни во поддршка на деловното работење на одредена компанија и со неа поврзани лица или, пак, треба да се гледаат како злоупотребувачки, штетни и конфликтни зделки кои бараат посебно уредување, надзор и контрола. Тоа уредување во споредбеното право може да се јави како *ex ante* (преку нивно претходно обелоденување и одобрување од страна на незаинтересирани директори и/или од мнозинството на малцинските незаинтересирани акционери) или, пак, како *ex post* контрола преку посебни судски и други постапки. Сепак, авторот, смета дека ЗЗС подобро е да бидат соодветно „менаџирани“ отколку да се *priori* забранети. Разликите во споредбеното право во врска со ЗЗС зависат првенствено од конкретната акционерска структура (дисперзирана или концентрирана во поголеми акционерски блокови), но и од историскиот, политичкиот и социоекономскиот развој на одредена национална економија. Важноста на ЗЗС се гледа и преку интересот за подобрување на ЕУ легислативата во врска со акционерскиот активизам, меѓу другото, и во поглед на третманот на ЗЗС. ЗЗС се интересни и во контекст на македонското право на друштва, особено преку нивната споредбена анализа со судирот на интереси, поврзаните друштва и пробивањето на велот на правното лице, како и во поглед на можните правци за подобрување на националната регулаторна рамка.

Клучни зборови: зделки, трговско друштво, заинтересирана страна, компаниско право.

Goran Koevski, Ph.D.

Full Professor, Dean of the Faculty of Law “Iustinianus Primus”

University “Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

RELATED PARTY TRANSACTIONS IN COMPARATIVE AND MACEDONIAN COMPANY LAW

Abstract: In his presentation titled as "Related Party Transactions in Comparative and Macedonian Company Law" the author Professor Goran Koevski Ph.D. provides a legal and policy analysis of transactions between a company and one of its “related parties.” Related party transactions (“RPTs”) are so common around the world. Should RPTs be treated as beneficial and efficient propping business transactions or as an abusive, conflicting, self-interest tunneling instruments requiring specific regulation? This regulation in comparative legal drafting appears both *asex antescreeing* (disclosure, prior approval by disinterested directors and/or majority of the minority disinterested shareholders) and *asex post* litigation. However, the author supports the position that RPTs should be rather properly managed than *a priori* prohibited. The differences in comparative law towards RPTs depend mainly on shareholder structure (dispersed or block holding), but partly on path dependent historical, political and socioeconomic national developments. The proposals for improvement of EU legislation concerning shareholders’ activism in context of RPTs should be taken in consideration too. Finally, the current Macedonian national legal framework related to RPTs, conflict of interest, groups of companies and piercing the corporate veil should be analyzed in more detail in order possible ways for its improvement to be detected and drafted.

Key words: transactions, company, related party, company law.

Д-р Борче Давитковски

Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Република Македонија

Д-р Ана Павловска-Данева,

Редовен професор на Правниот факултет „Јустинијан Први“

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“

Д-р Елена Давитковска,

Вонреден професор на Економски институт,

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“

Ивана Шумановска-Спасовска,

Доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“

ХАРМОНИЗАЦИЈАТА НА ЗАКОНОТ ЗА УПРАВНИ СПОРОВИ СО ЗАКОНОТ ЗА ОПШТА УПРАВНА ПОСТАПКА И ЕВРОПСКИТЕ СТАНДАРДИ, ДИЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ

Апстракт: Независното и посебно управно судство во Република Македонија согласно критериумите на европско-континенталниот систем како посебна со закон уредена управно судска постапка и посебен управен суд кој ќе одлучува во управните спорови постои веќе една деценија. Претходно, до 2006 година кога во Република Македонија се донесе посебен Закон за управни спорови во Република Македонија егзистираше мешовит концепт каде надлежен за решавање на управните спорови беше Врховниот суд на Република Македонија како суд од редовна надлежност. Основната идеја и цел на управното судство беше контрола над законитоста на конкретните, конечни управни акти од страна на независен судски орган. Имено, да се заштитат физичките и правните лица од арбитрерно и незаконито работење на органите на управата, кога во управна постапка одлучуваат за нивните права, обврски и интереси. Следствено на наведеното, како основна цел на нашето истражување е давање одговор на прашањето дали и на кој начин управното судство ја остварува својата улога на чувар на законитоста на управните акти, односно да се утврдат пречките и недоследностите со кои се соочува Управниот суд при остварување на оваа своја улога. Како значајни прашања кои се надоврзуваат на поставената цел и кои имаат непосредно влијание врз остварување на истата се поставуваат

односот помеѓу Управниот суд и органите на управата како тужена страна во управниот спор, и ефикасното и ефективното остварување на управно судската заштита за странките кои што бараат остварување на некое свое право и кои се појавуваат како тужител во управниот спор. Одговорот на овие две прашања во текот на истражувањето ќе го добиеме пред се преку анализа на емпириските податоци од досегашното работење на Управниот суд. Имено, овој одговор е круциален за да може да ја потврдиме и нашата појдовна хипотеза, која се состои во тоа дека Управниот суд во своето работење се соочува со бројни недолседности и пречки при остварување на својата основна функција, а кои влијаат на доследното имплементирање на правните норми, но и во остварувањето на ефективна и ефикасна управно судска заштита. Тука пред се би ги нотирале извршувањето на судските пресуди, доставувањето на списи од страна на тужениот орган, одлучувањето во спор на полна јурисдикција, одржувањето на усна расправа, судењето во разумен рок и двостепеноста во управно-судската постапка.

Посебен акцент во трудот авторите ставаат на потребата од измени во Законот за управни спорови, кои би требало да одат во насока на усогласувањето на овој закон со Законот за општата управна постапка и доследната примена на членот 6 од Европската конвенција за човекови слободи и права. Имено, да се остварат прашањата за проширување на предметот на одлучување на Управниот суд, воспоставување на усната расправа како правило во управно-судската постапка и деталното уредување на второстепената управно-судска заштита.

Клучни зборови: управен спор, управни акти, начело на закониост, полна јурисдикција, усна расправа.

Borche Davitkovski, PhD

Full Professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus”

University Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

Ana Pavlovska Daneva, PhD

Full Professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus”

University Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

Elena Davitkovska, PhD

Associated Professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus”

University Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

Ivana Shumanovska, PhD

Assistant professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus”

University Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

HARMONIZATION OF THE LAW ON ADMINISTRATIVE DISPUTES WITH THE LAW ON GENERAL ADMINISTRATIVE PROCEDURE AND EUROPEAN STANDARDS, DILEMMAS AND PERSPECTIVES

Abstract: Independent and special administrative justice in the Republic of Macedonia in accordance with the criteria of European-continental system has existed for ten years. This means that the administrative court proceedings in the RM is regulated by special laws and that there is a special Administrative court which decides in administrative disputes. Previously, until 2006 when the Republic of Macedonia adopted a new law on administrative dispute, there is a mixed concept, when the competent court for administrative disputes was the Supreme Court of the Republic of Macedonia, as a court of general jurisdiction. The basic idea and goal of the administrative judiciary is the legality of the individual, final administrative acts by an independent judicial authority. Specifically for the protection of individuals and legal entities against arbitrary and illegal actions of state bodies of administration, when the public authorities in administrative procedure decide on their rights, obligations and interests. Consequently, the main goal of our research is to answer the question of whether and how the administrative judiciary performs its role as guardian of the legality of administrative acts and to identify obstacles and inconsistencies faced by the Administrative Court in performing this role. As important issues related with this aim, and which have a direct impact on the achievement of adequate

judicial control is set, the relationship between the court and the administrative authority as a defendant party in administrative proceedings, as well as efficient and effective exercise of administrative-judicial protection for persons who wish to exercise some of their rights and appearing as a plaintiff in an administrative dispute.

The answer to these questions in the course of research will primarily be obtained through analysis of empirical data from the previous work of the Administrative Court. In fact, the answer is important to be able to confirm our initial hypothesis, which is that the Administrative Court in its work faces many inconsistencies and obstacles in achieving its primary function, which affects the uniform application of legal norms, but also achieving effective and efficient administrative and judicial protection. Above all this regards the enforcement of judicial verdicts, delivering the documents by the public authority, the decision in a dispute of full jurisdiction, maintaining the oral hearing, a trial within a reasonable time and two-instance administrative judiciary. The author suggest of a special character of the independent and impartial administrative justice, which could be achieved through the implementation of adequate legal norms governing the choice and responsibility of judges. Special emphasis in the work of the authors placed on the need for changes in the Law on Administrative Disputes, which should go in the direction of harmonization of laws with the new Law on Administrative Procedure of 2015 and the consistent application of Article 6 of the European Convention on Human Rights and Freedoms. Namely to open questions about the enlargement of the items would decide the Administrative Court, the incorporating oral hearings as a rule in the administrative proceedings and the detailed planning of the second instance administrative court protection.

Key words: administrative dispute, administrative acts, the principle of legality, full jurisdiction dispute , judicial independence.

Dr. sc. Dubravka Akšamović
Izvanredni profesor, Pravni fakultet Osijek, Republika Hrvatska
Mag. iur Lidija Šimunović
Docent, Pravni fakultet Osijek, Republika Hrvatska

KAKO SE U HRVATSKOJ „LEGALNO“ KRŠI PRAVO VLASNIŠTVA – POVLAŠTENI, NAJPOVLAŠTENIJI I OBESPRAVLJENI

Sažetak: Pravo na vlasništvo jedno je od temeljnih ljudskih prava. Ono je predviđeno člankom 17. Europske povelje o temeljnim pravima, potom i članom 1., Protokola br. 3. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda. Osim navedenog, čini se relevantnim naglasiti da je u Hrvatskoj, člankom 48. Ustava RH, pravo vlasništva svrstano u ustavnu kategoriju.

Navedeno potvrđuje da se Hrvatska kao država članica EU, ali i kao moderna proeuropska država, barem deklaratorno obvezala i opredijelila na poštivanje najviših standarda zaštite ljudskih prava.

Međutim, ovo deklaratorno opredjeljenje, praksa često pobija. U Hrvatskoj je u posljednjih nekoliko godina donesen čitav niz zakona čije su odredbe sa stajališta zaštite pravovlasništva u najmanju ruku dvojbene. „Kap koja je prelila čašu“ je donošenje tzv. Lex Agrokora ili Zakona o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja. Navedeni je zakon eklatantan dokaz da u Hrvatskoj postoje povlašteni, oni najpovlašteniji i obespravljeni. Pod izlikom javnog i općeg interesa krši se pravo vlasništva širokog sloja poduzetnika, čija vlasnička prava, kao da ne postoje.

Slijedom navedenog, u radu će se analizirati odredbe većeg broja hrvatskih propisa, novijeg datuma, kojima se u privilegirani vlasnički položaj stavlja jednu kategorije poduzetnika, a pri tome se u potpunosti vlasnički obespravljuje brojne druge poduzetnike, koji, ili nisu bliski aktualnoj politici ili nisu dovoljno „veliki“, zbog čega njihova vlasnička prava, izgleda, vrijede manje.

Ključne riječi: pravo vlasništva, Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, predstečajni postupak, Zakon o postupku izvanredne uprave u trgovačkim društvima od sistemskog značaja.

Dubravka Akšamović, PhD
Associate Professor, Faculty of Law in Osijek, Croatia
Lidija Šimunović, PhD
Assistant Professor, Faculty of Law in Osijek, Croatia

“LEGAL“ BREACH OF PROPERTY RIGHTS IN CROATIA – PRIVILEGED, MORE PRIVILEGED AND UNDERPRIVILEGED

Abstract: Property right is one of basic human rights. It is recognized by article 17. of the European Charter of Human Rights as well as by the article 1, Protocol No. 3 of the European Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms. Besides that, it seems relevant to emphasize that property right is in Croatia protected by the article 48. of the Constitution of Republic of Croatia. That confirms that Croatia is, as an EU member state but also as proeuropean country, dedicated to protection of the highest human rights standards and values. However, this declaratory commitment often does not work in practice. In last few years Croatian Parliament adopted several pieces of legislation which are, explored from position of protection of property rights, at least doubtful. Such is in particular, so called Lex Agrokor or the Law on extraordinary management in companies of particular interest for Republic of Croatia. It is a typical example of the law which makes distinction between privileged, less privileged and unprivileged creditors. It evidently breaks the propriety rights of broad range of creditors for the sake of “public interest” and one or several privileged creditors. In that sense, paper will explore number of Croatian laws, enacted recently, which favour one group of creditors versus others, usually those who are not in close relationship with governing structures or who are “not big enough”, because of what, their property rights, worth less.

Key words: property rights, European Convention for the protection of human rights and fundamental freedom, pre-bankruptcy procedure, Law on extraordinary management in companies of particular interest for Republic of Croatia.

*М-р Марјан Коцевски
Нотар, Република Македонија*

НОТАРСКИ ПЛАТЕН НАЛОГ

Анстракт: Нотарскиот платен налог е нов институт во македонското законодавство, кој се вовеле со Законот за нотаријатот донесен во месец април 2016 година (Сл. весник на РМ бр, 7216 и 142/16). Овој институт започна со примена од 1 јануари 2017 година, како изворна надлежност на нотарот уредена со Законот за нотаријатот.

Пред започнувањето со примена на овој нов институт, нотарот постапуваше во двојна улога и тоа како повереник на судот во доверените извршни предмети и изворно по предлозите за донесување на решение за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправа поднесени од доверителите директно кај нотарот. Начинот на постапување во овие случаи беше уреден со измените и дополнувањата на Законот за извршување (Сл. Весник на РМ бр. 83/09), кој се применуваше од 1 јули 2011 година.

Бидејќи станува збор за изворна надлежност на нотарот при постапувањето во оваа постапка, логично и целисходно беше оваа материја да се уреди во Законот за нотаријатот, каде ќе биде уредена целокупната постапка за примена на овој нов институт. Тоа се направи со новиот Закон за нотаријатот, кој во посебна глава ги разработува и уредува начинот и условите за издавање на нотарски платен налог, а посебно содржината на предлогот за издавање на решение за нотарски платен налог, основот за издавање на решение за нотарски платен налог, приговорот против решението, потврдата за правосилност и извршност и нејзино укинување, формата и содржината на решението за нотарски платен налог и начинот на достава на писмена.

Клучни зборови: нотар, нотарски платен налог, решение, печат и потпис на адвокат, приговор, клаузула на правосилност и извршност, достава.

Marjan Kocevski, LL.M
Notary Public, Republic of Macedonia

NOTARIAL PAYMENT ORDER

Abstract: The notarial payment order is a new legal instrument in Macedonian legislation that was introduced through the Notary Law in April 2016 (Official Gazette of RM no. 72/16 and 142/16). This instrument started its application as of 1 January 2017 as a primary competence of the notary enshrined in the Notary Law.

Prior to the introduction of this new instrument, the notary was acting in a dual role – both as a trustee of the court in cases of enforcement entrusted thereto, and acting directly upon motions to issue a decision to enforce on the basis of a reliable document submitted by the creditors to the notary. The action in these cases had been regulated with the amendments to the Law on Enforcement (Official Gazette of RM no. 83/09), which was in force as of 1 July 2011.

Since the issue under consideration is the primary competence of the notary in such actions, it was logical and effective to have this subject matter regulated in the Notary Law which would be the home to the entire procedure on the application of this new legal instrument. The foregoing was done with the new Notary Law which has committed a whole chapter on issues related to the terms and conditions for the issuance of a notarial payment order, in particular the grounds for the issuance of the notarial payment order decision, the grounds to appeal the decision and its procedure, the enforceability note and its annulment, the form and content of the notarial payment order decision, and the manner of delivering case files.

Key words: notary, notary payment order, decision, lawyer's stamp and signature, appeal, enforceability clause, delivery.

*Д-р Катерина Шапкова Коцевска
Доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Република Македонија*

ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА НА ПРЕСУДИТЕ НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА КОИ СЕ ОДНЕСУВААТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Анстракт: Ефектуирањето на заштитата на човековите права предвидени во Европската конвенција за човекови права и основни слободи од 1950 година претставува пред сè правна, но и цивилизациска придобивка. Европскиот суд за човекови права е носечка институција на овој систем, каде во крајна инстанца се гарантира заштита на правата и слободите на индивидуата во однос на државите – договорни страни на Конвенцијата.

Вкупниот број на пресуди од Европскиот суд на човекови права кои се однесуваат на Република Македонија во периодот од ратификацијата на Конвенцијата до 2016 година изнесува вкупно 133. Најголемиот дел од овие пресуди се однесуваат на повреда на членот 6 од Европската конвенција за човековите права, конкретно за повреда на правото на правична судска постапка. Дури 118 од овие пресуди наоѓаат најмалку една повреда на Конвенцијата, односно во 89 проценти од вкупниот број на пресуди на судот во Стразбур кои се однесуваат на Република Македонија е констатирана повреда на некое право заштитено со Конвенцијата.

Сепак, правораздавањето не е бесплатно и создава низа директни и индиректни трошоци. Како пример за директен трошок можат да се издвојат директните издатоци кои треба да бидат покриени од страна на одговорната држава во случај кога Судот утврдува дека има повреда на некое од правата заштитени со Конвенцијата. Во оваа категорија на трошоци се евидентираат издвојувањата за исплата на нематеријална штета, трошоци и надоместоци поврзани со судската постапка, банкарски провизии, камати, останати такси и др. Трудот има за цел да ги процени економските ефекти од пресудите на Европскиот суд за човекови права против Република Македонија во периодот од 1997 до 2016 година. Анализата ги опфаќа сите пресуди достапни на HUDOC базата со податоци.

Клучни зборови: Европски суд за човекови права; пресуда; трошоци.

Katerina Shapkova Kocevska, PhD
Assistant professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus”
University Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

ECONOMIC ANALYSIS OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS RELATING TO REPUBLIC OF MACEDONIA

Abstract: The realization of the protection of the human rights stipulated in the *European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms* from 1950 is above all legal and civilizational achievement. The European Court of Human Rights is leading institution in this system where the protection of the rights and freedoms of the individual is guaranteed in relation to the countries – contracting parties of the Convention.

The total number of judgments rendered by the European Court of Human Rights concerning Republic of Macedonia in the period since the ratification of the Convention until 2016 is 133. The majority of these judgments are related to violation of the article 6 of the Convention, specifically the right to a fair trial. In 118 of these judgments, the Courts founded at least one violation of the Convention, respectively in 89% of all judgments concerning Macedonia the Court founded violation of the specific rights protected by the Convention.

However, the administration of justice by the Court is not free of charge and generates different direct and indirect costs. An example of a direct cost are the direct expenses that should be paid by the concerning contracting state in cases where the Court founded violation of the rights protected by the Convention. This category of costs includes payment of the non-pecuniary damages, costs and expenses concerning the legal procedures, bank fees, interest rates and other fees. This articles aims to assess the economic effects of the judgments of the European Court of Human Rights concerning Macedonia in the period from 1997 to 2016. The analysis will comprise all judgments available at the HUDOC data base.

Key words: European Court of Human Rights, judgments, costs.

*Д-р Александра Груевска Дракулевски
Вонреден професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св.Кирил и Методиј“, Република Македонија
Доц. д-р Бобан Мисоски
Доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св.Кирил и Методиј“
Доц. д-р Дивна Илиќ Димоски
Доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“*

(НЕ) ПОЧИТУВАЊЕТО НА МЕЃУНАРОДНИТЕ СТРАНДАРДИ ЗА ПОСТАПУВАЊЕ СО ПРИТВОРЕНИТЕ ЛИЦА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Апстракт: Имајќи ги предвид, Нелсон Мендела Правилата (ревидирани Стандардни минимални правила за постапување со затворениците) и Европските затворски правила, авторите прават анализа на меѓународната и националната регулатива за извршувањето на мерката притвор, а воедно, се осврнуваат и на положбата на притворените лица во Република Македонија.

Авторите заклучуваат дека и покрај гарантираните права со меѓународните документи што не смеат да бидат повредени, сепак, очигледна е практиката на нивно недоследно применување. Оттука, лоцирајќи ги проблемите, авторите нудат конкретни предлози во однос на: пренатрупаноста на притворските одделенија во затворите; субстандардните услови во притворските одделенија на затворите, несоодветното постапување со притворените лица од страна на затворскиот персонал, како и несоодветната кадровска екипираност на притворските одделенија, и др. Воедно, авторите го подвлекуваат проблемот на честото изрекување на мерката притвор, како и нејзиното некритичко продолжување.

Клучни зборови: притвор, притвореници, меѓународни стандарди, положба на притворени лица.

Aleksandra Gruevska Drakulevski, PhD
Associate Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"
University "Ss. Cyril and Methodius" Republic of Macedonia
Boban Misoski, PhD
Assistant Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"
University "Ss. Cyril and Methodius"
Divna Ilikj Dimoski, PhD
Assistant Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"
University "Ss. Cyril and Methodius"

**(IMPROPER) IMPLEMENTATION OF THE INTERNATIONAL
STANDARDS
FOR TREATMENT OF THE DETAINEES
IN REPUBLIC OF MACEDONIA**

Abstract: Considering the Nelson Mandela Rules (revised SMR) and European Prison Rules, the authors are analysing the international and national regulations regarding the implementation of the detention, and at the same time, they elaborate the detainees' position in the Republic of Macedonia.

The authors conclude that despite the rights that are guaranteed with the international documents, yet, it is obvious that in the practice they are inconsistently implemented. Hence, detecting the problems, the authors offer specific recommendations regarding: the overpopulation of the detention facilities, substandard conditions in these facilities; improper treatment of the detainees by the prison personnel, lack of staff in the detention facilities, etc. Furthermore, the authors stress the problem of frequent implementation and long duration of the detention.

Key words: detention, detainees, international standards, detainees' position.

*Д-р Билјана Каровска
Доцент, Воена Академија „Генерал Михајло Апостолски“
Република Македонија*

ПРАВОТО НА ПРИВАТНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - ПРАВНА РАМКА, ИСКУСТВА И ПРЕДИЗВИЦИ

Апстракт: Правото на приватност заштитува широк спектар на лични интереси преку кои се изразува интегритетот и достоинството на една индивидуа. Современото општество во континуитет генерира ризици за приватноста. Од овие причини, обезбедувањето на адекватни механизми за заштита на правото на приватност е предизвик за секој современ правен систем.

Почитувањето на приватноста во Република Македонија беше ставено на сериозен тест кога државата се соочи со фактот за нелегално следење на комуникации од веројатно големи размери. Случувањата кои следуваа покажаа дека почитувањето на приватноста сеуште не е научена лекција за многу актери на јавната (политичка и медиумска) сцена.

Во овој труд ќе биде направен сумарен преглед на националната правна рамка со која се третира заштитата на правото на приватност. Целта на трудот е да ги нотира законските празнини и противречности, особено оние кои можат да бидат причина за груба повреда на приватноста. Оттука, трудот ќе понуди и конкретни препораки во однос на најавените измени во законодавството за следење на комуникации, кое има директни импликации врз приватноста на поединците. Воедно, ќе биде направен осврт и на претстојното усогласување на националното законодавство за заштита на личните податоци со новата европска легислатива во оваа област. Исто така, низ конкретни случаи ќе се анализира примената на нормативите и стандардите за почитување на приватноста во медиумското известување.

Клучни зборови: право на приватност, правна рамка, стандарди, медиуми, јавен интерес.

Biljana Karovska Andonovska, PhD
Assistant Professor, Military Academy "General Mihailo Apostolski"
Republic of Macedonia

RIGHT TO PRIVACY IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA - LEGAL FRAMEWORK EXPERIENCES AND CHALLENGES

Abstract: The right to privacy protects a wide range of personal interests through which the integrity and dignity of an individual are expressed. Modern society continuously generates privacy risks. For these reasons, providing adequate mechanisms for protection of the right to privacy is a challenge for any modern legal system.

The respect of privacy in the Republic of Macedonia was put to a serious test, when the country faced the fact of illegal interception of communications of allegedly large scale. The events that followed has shown that respect of privacy is still not lesson learned for many actors of the public (political and media) stage.

This paper provides a general overview of the national legal framework that treats the protection of the right to privacy. The purpose of the paper is to note the legal gaps and contradictions, especially those that could be a cause of severe violation of privacy. Hence, this paper will also offer concrete recommendations regarding the announced changes in the legislation on interception of communications, which has direct implications on the privacy of individuals. Furthermore, the paper provides an overview at the forthcoming harmonization of national legislation on protection of personal data with the new European legislation in this area. The applying of the norms and standards for the respect of privacy in media reporting will also be analyzed through the specific cases.

Key words: right to privacy, legal framework, standards, media, public interest.

Д-р Елена Нешовска Косева,
Соработник, Правен факултет „Јустинијан Први”
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Република Македонија

ЕФИКАСНОСТ НА ЗАШТИТАТА НА ПРАВАТА НА ДАНОЧНИТЕ ОБВРЗНИЦИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА И ИСКУСТВА ОД КОМПАРАТИВНОТО ДАНОЧНО ПРАВО

Анстракт: Обезбедувањето на потребните јавни приходи, како *conditio sine qua non* за непречено функционирање на секоја современа држава и за исполнување на нејзините финансиски, економски и социјални цели, во голема мера зависи од степенот на почитување и заштита на правата на субјектите во даночно-правниот однос. Прашањето за гарантирање и овозможување на ефикасна заштита на правата на даночните обврзници добива сè поголемо значење, особено во услови на глобализација и интензивирање на прекуграничните активности, кои ја наметнаа потребата од зголемена интеракција помеѓу даночните власти во насока на точно утврдување на висината на даночниот долг и спречување на даночна евазија и даночно бегство.

Согласно измените на Законот за даночна постапка од септември 2015 год. единствен правен лек за заштита на правата на даночните обврзници во Република Македонија претставува тужбата за поведување управен спор пред Управниот суд. Во услови на промоција на професионална услуга и ефикасно работење на Управата за јавни приходи и градење на клиентски однос со даночните обврзници, со право се поставува прашањето дали со можноста за заштита на правата единствено преку тужба не се влошува положбата на даночниот обврзник во Република Македонија и дали на ваков начин не се скратуваат некои од другите негови права.

Несомнено, неопходно е воспоставување на подобра рамнотежа помеѓу правата и обврските на даночните обврзници на глобално ниво. За оваа цел потребно е да се изгради култура на соработка и разбирање помеѓу даночните обврзници и даночните власти, но сепак кога станува збор за даночно-правниот однос каде доминантна е државата, јасноста и одреденоста на законските норми и постоењето на адекватни правни механизми се клучната основа за ефикасна заштита на правата на даночниот обврзник.

Клучни зборови: даночен обврзник, даночна администрација, права на даночниот обврзник.

Elena Neshovska Kjoseva, PhD
Teaching and research assistant, Faculty of law „Iustinianus Primus”
University “Ss.Cyril and Methodius” Republic of Macedonia.

EFFICIENCY OF PROTECTION OF TAXPAYERS' RIGHTS IN REPUBLIC OF MACEDONIA AND EXPERIENCES FROM COMPARATIVE TAX LAW

Abstract: Providing the necessary tax revenues, as *conditio sine qua non* for normal functioning of every modern country and fulfilling its financial, economic and social goals, largely depends on the protection of the parties in tax law relations. The issue of guaranteeing and providing efficient protection of taxpayer's rights is becoming increasingly important, especially in terms of globalization and intensification of cross-border activities, imposing the need for increased interaction between tax authorities in order to accurately determine the amount of tax debt and prevention of tax evasion and tax avoidance.

According to the amendments to the Law on Tax Procedure from September 2015, the only remedy to protect the taxpayers' rights in Republic of Macedonia is the lawsuit in an administrative dispute before the Administrative Court. In terms of promotion of professional service and efficient operation of the Public Revenue Office and building client relationships with taxpayers, the question is whether the possibility of protecting the rights only through a lawsuit does not deteriorate the position of the taxpayer in the country and shorten some of his other rights.

Undoubtedly, it is necessary to establish a better balance between the taxpayers' rights and obligations globally. Thus, it is necessary to build a culture of cooperation and understanding between taxpayers and tax authorities, but when it comes to tax law relations where the state is dominant, clarity and certainty of legal norms and the adequate legal mechanisms are the good base for efficient protection of taxpayer's rights.

Key words: taxpayer, tax administration, taxpayer's rights.

*Д-р Никола Тупанчески,
Редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Република Македонија
Д-р Александра Деаноска – Трендафилова,
Вонреден професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“*

ЗА НЕКОНЗИСТЕНТНОСТА НА ИНКРИМИНАЦИИТЕ ЗА ЕКОНОМСКИТЕ КАЗНЕНИ ДЕЛА

Анстракт: Економскиот криминал е еден од најсериозните облици во феноменологијата на криминалот во Република Македонија и тој има јасни карактеристики на организиран криминал, со мултидисциплинарна димензија. Имено, неговата теоретска елаборација, како и практичното постапување во функција на казненоправна репресија, нужно претпоставува анализа на пазарот и познавање на низа стопански и финансиски параметри.

Во врска со економските казнени дела, поточно во делот на нивното инкриминирање, една од тешкотиите во процесирањето на ваквите предмети е отсуството на прецизни дефиниции на централните поими на едно економско казнено дело, како и изедначувањето на поимите „службено лице“ и „одговорно лице“.

Друго проблематично подрачје е систематиката на економските инкриминации кои ги отсликува дисперзија во повеќе глави од КЗМ; дополнително бројката на економски инкриминации во вонкривичните прописи е доста висока, а најголемиот дел од нив се некомплементарни со одредбите од КЗ;

Честите измени и дополнувања на КЗМ кои не ја одминаа и оваа сфера, за жал не ја следат доследно еволуцијата и воопшто случувањата во економските односи во нашата држава; критика заслужуваат низа постојни инкриминации кои најчесто не се ни применуваат, а КЗ последниве години беше „збогатен“ и со низа чудни решенија за нелогични и непознати дела во компаративното право.

Оттука, системот на економски инкриминации треба да биде предмет на сериозна ревизија, како впрочем и целиот Кривичен законик.

Клучни зборови: економски криминал, пазар, казнено дело, инкриминации.

Nikola Tupancheski, PhD

Full Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"

University "Ss. Cyril and Methodius", Republic of Macedonia

Aleksandra Deanoska - Trendafilova, PhD

Associate Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"

University "Ss. Cyril and Methodius"

ON THE INCONSISTENCY OF THE ECONOMIC INCRIMINATIONS

Abstract: Economic crime is one of the most serious forms of the phenomenon of crime in the Republic of Macedonia and it has clear characteristics of organized crime, with multi-disciplinary dimension. Namely, its theoretical elaboration and the practical dimension of its penal repression, have assumed good market analysis and knowledge of a range of economic and financial parameters.

With regard to economic offenses, particularly in terms of their incrimination, one of the difficulties in processing these cases is the lack of precise definitions of the central elements of an economic offense, and the equation of the terms "official" and "responsible person".

Another problematic area is the systematization of the economic incriminations that reflects the dispersion in several chapters of the Macedonian Criminal Code; additionally, the number of economic incriminations in non-criminal regulations (acts) is quite high, and most of them are not complementary to the provisions of the Criminal Code;

The frequent amendments of the Criminal Code that have not avoided even this area, unfortunately they do not follow consistently the evolution and the general developments in economic relations in our country; criticism deserve even the existing incriminations that often are not even applicable; furthermore, the Criminal Code recent years was "enriched" with a series of strange solutions illogical and unknown in the comparative law.

Hence, the system of economic incriminations should be the subject of a serious review, as well as the entire Criminal Code.

Keywords: economic crime, market, offense, incriminations.

Dragica Živojinović, PhD
Full-time Professor, Faculty of Law, University in Kragujevac
Republic of Serbia
Tamara Đurđić,LLM
Assistant, Faculty of Law, University in Kragujevac

FIDEICOMMISSORY SUBSTITUTION AS A MANIFESTATION OF FREEDOM OF TESTATION

Abstract: The first part of the paper deals with the institute of fideicommissary substitution which is analysed comprehensively through its historical development with an overview on its social function and legal effects in a specific period of its evolution. The authors analyze possible and in Serbian law permitted modalities of heir substitution, as well as in other European legal systems, in order to define the domain of the legal framework of testamentary freedom. Some questions that arise relating to this issue, such as a legal position of fiduciar as a prior heir and fideicommissar as a subsequent heir, are specifically concerned. Having in mind current reform of Serbian civil law, one part of presentation is devoted to the regulation of fideicommissary substitution proposed in the Draft of Civil Code of the Republic of Serbia. Accordingly, the specific intention is drawn to the question which modalities of appointing a heir are permitted in our legal system, and which of them may be considered as fideicommissary substitution? In that sense, a critical overview on this issue is given in this paper, with some useful remarks on further reform in this field of Serbian inheritance law.

Key words: succession of heirs, modalities of appointing a heir, substitution, fideicommissary substitution, fiduciar, fideicommissar.

Д-р Михаил Малчев
Хоноруван асистент, Юридически факултет,
Университет „Св. Климент Охридски”,
съдия, Районен съд – Дупница, Република България,

ПРАВОТО НА ЗАЧИТАНЕ НА СЕМЕЙНИЯ ЖИВОТ СЪГЛАСНО ЧЛЕН 8 ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ЗА ЗАЩИТА НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

Анстракт: Статията е посветена на защитата, която чл.8 от Европейската конвенция за защита правата на човека (ЕКПЧ) предвижда относно правото на семеен живот. Разпоредбата на чл. 8, § 1 ЕКПЧ прогласява четири права (неприкосновеност на личния живот, семеен живот, жилището и кореспонденция), всяко от които *подлежи на автономно тълкуване*. Това тълкуване дава отговор на важния въпрос за приложимостта на чл. 8 в конкретния случай, като определя дали посочените в жалбата до Европейския съд по правата на човека оплаквания попадат в приложното поле на чл. 8, § 1. За осъществяването на тази преценка е необходимо детайлно познание на съдържанието на понятието „семеен живот” според Конвенцията. Изясняването на понятието семеен живот се осъществява въз основа на анализ на практиката на Европейския съд по правата на човека. В тази насока детайлно са обсъдени проявните форми на правото на семеен живот. Посочени са някои от най-актуалните и дискуссионни въпроси от областта на семейното право в практика на Европейския съд по правата на човека. Специално внимание е обърнато на постановените решения от Съда по дела срещу Република България. Семейният живот е фундаментален аспект на личния живот. Специално внимание е отделено на защитата на правото на семеен живот. Тя се предоставя в случаи, когато има много близки лични връзки между участващите страни, като не е задължително страните да живеят заедно. Понятието за семейство се развива непрекъснато, а в последните 15 години то е значително разширено чрез съдебната практика на ЕСПЧ, който взема под внимание нарастващото многообразие на съвременните семейни форми и структури.

Ключови думи: Европейска конвенция за защита правата на човека, право на личен живот, право на семеен живот, защита на правото, нарушение на правото, съдебна практика.

Mihail Malchev, PhD

Honorary assistant, Faculty of Law, University "St. Clement Ohridski"

Judge in Regional Court in Dupnitca, Republic of Bulgaria

THE RIGHT OF DEFERRING FAMILY LIFE UNDER ARTICLE 8 OF THE EUROPEAN CONVENTION FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS (ECHR)

Abstract: The article refers to the protection provided by Article 8 of the European Convention on Human Rights (ECHR) on the right to family life. The provision of Art. 8, § 1 ECHR proclaims four rights (privacy, family life, housing and correspondence), each of which is divided into autonomous interpretation. This interpretation gives an answer to the important issue of the applicability of Art. 8 in the present case, by determining whether the complaints referred to in the Complaint to the European Court of Human Rights fall within the scope of Art. 8, § 1. In order to carry out this assessment, a detailed understanding of the content of the concept of "family life" under the Convention is necessary. The clarification of the concept of family life is based on an analysis of the case law of the European Court of Human Rights. In this respect, the manifest forms of the right to family life are discussed in detail. Some of the most up-to-date and controversial issues of family law in the European Court of Human Rights are highlighted. Special attention was paid to the rulings given by the Court in cases against the Republic of Bulgaria. Family life is a fundamental aspect of privacy. Special attention is paid to the protection of the right to family life. It is provided in cases where there are very close personal ties between the parties involved, with the parties not necessarily living together. The concept of a family evolves continuously, and in the last 15 years it has been considerably expanded through ECHR jurisprudence, which takes into account the growing diversity of modern family forms and structures.

Key words: European Convention for the Protection of Human Rights, the right to privacy, the right to family life, the protection of the right, the violation of the law, the case-law.

*Др Новак Крстић,
Доцент, Правни факултет Универзитета у Нишу
Република Србија*

**СПРОВОЂЕЊЕ ОСТАВИНСКОГ ПОСТУПКА ОД СТРАНЕ ЈАВНОГ
БЕЛЕЖНИКА У ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
– НОРМАТИВНИ ОКВИР И ДОСАДАШЊА ПРАКСА,
СА НАРОЧИТИМ ОСВРТОМ НА ПОСТУПАЊЕ ЈАВНИХ
БЕЛЕЖНИКА У ГРАДУ НИШУ**

Апстракт: Доношењем Закона о јавном бележништву 2011. године, по први пут након Другог светског рата, у правни систем Републике Србије уведено је јавно бележништво, као служба од јавног поверења. Први изабрани јавни бележници почели су са радом 1. септембра 2014. године, када је и отпочела примена већине норми поменутог закона. Новелирањем Закона о ванпарничном поступку 2014. и 2015. године, прописана је могућност да судови надлежни за расправљање заоставштине, уз испуњење одређених услова, повере спровођење оставинског поступка јавном бележнику који службено седиште има на подручју тог суда. Истим прописом предвиђена су и овлашћења нотара приликом вођења оставинских поступака. Међутим, поглед на двогодишњу праксу спровођења ових поступака од стране јавних бележника показао је постојање бројних одступања од важеће регулативе. У раду, аутор анализира нормативни оквир за поступање нотара у оставинским стварима у праву Србије и указује на актуелну праксу, чинећи нарочити осврт на праксу поступања јавних бележника на територији града Ниша.

Кључне речи: јавни бележник, оставински поступак, наслеђивање.

Novak Krstić, PhD
Assistant Professor, Faculty of Law, University of Niš
Republic of Serbia

**CONDUCTING PROBATE PROCEDURE BY A NOTARY IN SERBIAN
LAW – NORMATIVE FRAMEWORK AND CURRENT PRACTICE,
WITH SPECIAL EMPHASIS ON NOTARIAL PRACTICE
IN CITY OF NIŠ**

Abstract: By enacting Notary Public Act in 2011, the notaries were introduced in the legal system of Republic of Serbia for the first time since World War II. First elected notaries started to work on 1st September 2014, when most of regulations in mentioned Act began to apply. After The Non-contentious Proceedings Act was amended in 2014 and 2015, the possibility for probate courts to delegate conducting of probate proceedings to notaries, under certain conditions, was regulated. The same Act prescribed the powers of notaries in conducting probate procedure. However, if we look at current practice, we will see that there is significant difference between regulation and notarial practice in conducting probate procedure. In this paper, the author analyzes normative framework in Serbian law that stipulates powers of notaries in probate proceedings, and points to existing practice, with special emphasis on notarial practice of the notaries on the territory of city of Niš.

Key words: notary public, probate procedure, succession.

M-r Velibor Korać

Saradnik u nastavi Pravnog fakulteta Univerziteta Crne Gore

DOPRINOS NOTARA SIGURNOSTI PRAVNOG PROMETA

Apstrakt: Sve države na prostoru ex Jugoslavije ponovo su uvele notarijat u svoj pravni sistem koji je bio ukunut Odlukom AVNOJ-a iz 1944 godine. Ideja o ponovnom uvođenju notara došla je na talasu šireg pokreta javnobilježničke reforme u srednjoj i istočnoj Evropi početkom 90-ih godina prošlog vijeka, nakon pada komunizma u socijalističkim zemljama. U tim tzv. tranzicijskim zemljama u procesu afirmacije vladavine prava i reforme pravosuđa insistiralo se na uvođenju notarijata.

Crnogorski zakonodavac se opredijelio za tzv. latinski model notarijata i pored uobičajene nadležnosti za ove javne službenike propisao jenotarski zapis kao bitnu formu za pravne poslove kojima se prenosi pravo svojine i druga stvarna prava na nepokretnostima. Dužnosti notara da tačno utvrdi identitet stranaka, da utvrdi sposobnost za ugovaranje, da razjasni činjenice i ispita volju (namjeru) stranka, da ih poduči o pravnim posljedicama namjeravanog pravnog posla i takve izjave stranaka potpuno, jasno i određeno unese u notarski akt, pružaju dobru garanciju da će pravni posao biti punovažan i da će stranke ostvariti namjeravane pravne posljedice. Pored toga, notarski zapis predstavlja dispozitivnu javnu ispravu koja sadrži pravni posao za koju važi pretpostavka istinitosti sadržaja, a koja u određenim slučajevima može biti i izvršna isprava. Multifunkcionalnost notarske forme *ad solemnitatem* za ove pravne poslove dopriniće pravnoj sigurnosti u ovoj oblasti, posebno kod ugovora o kupoprodaji nepokretnosti i ugovora o hipoteci, kao najčešćih pravnih poslova koji za predmet imaju nepokretnost.

Ključne riječi: Notarijat, notarski zapis, pravna sigurnost.

Velibor Korać, LL.M.
Assistant, Faculty of Law, University of Monte Negro

CONTRIBUTION OF NOTARY TO THE CERTAINTY OF LEGAL TRANSACTION

Abstract: All countries in the territory of the former Yugoslavia re-enacted notariat into their legal system, which was abolished by the AVNOJ Decision of 1944. The idea of re-introducing notaries came on a wave of a wider movement of public notaries' reform in Central and Eastern Europe beginning of 90s of the last century, following the fall of communism in socialist countries. In these so-called transition countries in the process of affirmation of the rule of law and judiciary reform the emphasis was on introduction or privatization of notaries. That request was widely supported by the governments of the Western European countries, judiciary authorities, faculties of law, numerous professional associations, individuals and international vocational organizations, especially by International Union of Latin Notaries (UINL) and the Council of the Notariats of the European Union (CNUE).

Montenegrin legislator adheres to the Latin concept of notary service and, besides usual jurisdiction for these civil servants, prescribed a notarial deed as an essential form for legal transactions for transferring ownership and other in rem rights on immovable property. Obligations of the notary to accurately establish the identity of the parties, to determine the ability to contract, to clarify facts, examine the will (intention) of parties, instruct them on legal consequences of intended legal transaction and fully, clearly and specifically to enter such statements of the parties into the notarial act, provides a good guarantee that legal transaction will be valid and that the parties will achieve the intended legal consequences. In addition, the notary deed represents dispositive (constitutive) public document for which there is assumption of content accuracy, and which in certain cases may also be an enforceable document. Multifunctionality of a notarial form *ad solemnitatem* for these legal transactions will contribute to legal certainty in this area, especially in the case of immovable property sale and hypothec contracts, as the most common legal transactions whose subject is transfer or acquisition of ownership or other in rem rights on immovable property

Key words: Notary, notary deed, legal certainty.

*Д-р Елена Мујоска Трневска,
Асистент истражувач, Центар за стратемиски истражувања,
Македонска академија на науките и уметностите, Република Македонија
М-р Константин Битраков,
Проектен асистент, Центар за Мрежата на правни факултети на
Југоисточна Европа*

УЛОГАТА НА РЕГУЛАТОРНИТЕ ТЕЛА ВО СПРЕЧУВАЊЕТО КОРУПЦИЈА

Апстракт: Доколку корупцијата на најопшт план ја определиме како измамничко или нечесно однесување на лицата кои се на некаква позиција на моќ со цел стекнување приватна (имотна или поинаква) корист, тогаш нејзиниот политички облик ќе се дефинира како незаконито постапување од страна на претставниците на власта (функционерите) со цел остварување личен бенефит. Политичката корупција засега огромен број на индивидуи како на национално така и на меѓународно рамниште, односно го спречува прогресот на модерните општества. Нејзиното постоење го поткопува легитимитетот на функционерите и создава недоумици по повод владеењето на правото. Од таа причина, последниве неколку децении бележат низа иницијативи и напори за борба против оваа појава. Она што се јавува како наш потесен предмет на интерес се обидите на домашните власти во Европските, но и останатите земји да ја спречат политичката корупција преку создавањето на независни и самостојни регулаторни тела – државни комисии против корупција. Како појдовна точка ќе ја анализираме Државната комисија за спречување на корупција на Република Македонија, односно ќе ги истражине нејзините законски овластувања и прерогативи како и нејзиното практично функционирање, по што ќе се впуштине и во компаративен преглед. За крај, ќе дадеме критички осврт на прашањето – дали постоењето на регулаторно дело (државна комисија) за спречување корупција е ефективен метод кој доведува до целта?

Клучни зборови: политичка корупција, регулаторни тела, Државна комисија за спречување на корупција, функционери.

*Д-р Зоран Јовановски,
Доцент, Воена Академија „Михајло Апостолски“, Република Македонија
М-р Тамара Адамова,
Асистент, ФОН Универзитет*

ЕФЕКТИВНА ЗАШТИТА НА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СЛОБОДИ: РЕАЛНОСТ ИЛИ ПУСТА ЖЕЛБА

Анстракт: Почитувањето на човековите права и слободи во денешно време во демократски развиените општества како и Европската унија, е издигнато на еден висок степен. Европската унија со своите институции и документи денес гарантира високо ниво на почитување на човековите права и слободи. Но Република Македонија пред нејзиното осамостојувањето еден подолг период водеше битка во социјалистичкото општествено уредување кое имаше еден поинаков третман и аспект кон човековите права и слободи. По осамостојувањето, повторно настапува еден специфичен и комплициран и конфузен период на транзиција, кој со своите карактеристики отвори поголем број можности за кршење на човековите права и слободи. Во овој период од две децении воедно и во кој сега живееме, сè уште попречува на човековите права и слободи и покрај тоа што во т.н. период на воспоставување на демократијата се преземени низа сериозни чекори во изградба на општествен систем кој би ги гарантирал овие најважни човекови атрибути кои се загарантирани во Уставот на Република Македонија.

Овде мора да се напоменат Судовите односно е неопходно нивното напоменување Судовите како незаконодавна и неизвршна власт во државата се еден од најважните сегменти од општеството кој по својата суштина и поставеност би требало да претставува гарант за почитувањето на човековите права и слободи. Нашата држава ја ратификуваше Европската конвенција за заштита на човековите права и слободи со протоколите, па со оглед на тоа, таа претставува составен дел и на нашето законодавство. Оттука, степенот на примената на Европската конвенција за човекови права од страна на судовите во Република Македонија во огромен дел го детерминира и степенот на почитувањето на човековите права во нашето општество.

Дискутабилно било и е сеуште е дискутабилно прашањето дали навистина има ефективна заштита на човековите права и слободи, дали е тоа е реалност или навистина пуста желба?

Клучни зборови: човекови права и слободи, Устав, Европска унија, Судови, власт, демократија, општество.

Zoran Jovanovski, PhD
Assistant Professor, Military Academy "Gen. Mihailo Apostolski"
Republic of Macedonia
Tamara Adamova, MSc
Assistant, FON University-Skopje

EFFECTIVE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS: REALITY OR MERELY AN ASPIRATION

Abstract: In democratically developed societies, as well as the European Union, respect for human rights and freedoms is elevated at a high level nowadays. The European Union with its institutions and documents currently guarantees a substantial level of recognition of human rights and freedoms.

However, Republic of Macedonia was facing the socialism as a social system for a longer period of time before its independence, which had a different treatment and aspect towards the human rights and freedoms. After the independence, yet again there is a specific, complicated and confusing period of transition, which with its characteristics led to increased possibilities for violation of human rights and freedoms. During this period of two decades, which we are still a part of, there is violation of human rights and freedoms despite the fact that in the so called period of introducing democracy, series of serious steps are taken in order to develop a social system that would guarantee the most important human traits that are guaranteed by the Constitution of Republic of Macedonia.

In this context it is inevitable to mention the Courts. Courts as non-legislative and non-executive power in the country are one of the most important segments of society, which by their essence and placement should present certainty for the acknowledgement of human rights and freedoms. Our country has ratified the European Convention for protection of human rights and freedoms by protocol. Hence, it presents a component part of our legislation. Therefore, the level of application of the European Convention on Human Rights by the courts in Republic of Macedonia also determines the level of respect for human rights in our society to a great extent.

It has always been and it still is questionable whether there is really effective protection of human rights and freedoms, whether it is reality or merely an aspiration?

Key words: Human Rights and Freedoms, Constitution, European Union, Courts, Power, Democracy, Society.

Emilija Stankovic, PhD
Full professor, Faculty of Law, University in Kragujevac
Republic of Serbia

NASCITURUS AND THE RIGHT TO LIFE IN ROMAN AND MODERN LAW

Abstract: Article 2 of the European Convention on Human Rights protects human life from a person's birth until his death. However, it is surprising that Convention supervising bodies have not yet solved the problem whether the provisions of Article 2 of the European Convention on Human Rights also protect the life of fetus, the starting point of human life. Roman law, although exclusively based on slavery ownership, surprisingly enough, very early established norms that regulated the issue of the conceived, unborn child. This protection was included into Roman law regulations just for the purpose of protecting property. Roman *maxima Partus enim ante quae datur, nullius in partem est vel viscerum* (an unborn child is considered to be the part of mother's womb) served as the basis of many contemporary regulations protecting prenatal life. Other Roman regulations related to an unborn child (*nasciturus*) were actually established in order to ensure the stability of family and protection of property. Thus, it can be concluded that the purpose of this protection was different in Roman times from its purposes in modern legislations, but the fact remains that such a protection existed even in the ancient times. Abortion was not rare in Roman times either, and even then, as nowadays, it was viewed in the context of the right to life.

Key words: right to life, modern right, Roman law, nasciturus (an unborn child).

Aleksandra Vasić, LL.M.
Teaching Assistant, Faculty of Law, University of Niš
Republic of Serbia

SANKCIONISANJE KARTELA U PRAVU REPUBLIKE SRBIJE

Abstract: Zabranjeni horizontalni sporazumi (karteli) predstavljaju jedan od najtežih oblika narušavanja konkurencije na tržištu. Politika protiv organizovanja kartela na tržištu Republike Srbije obuhvata, kako sankcije protiv privrednih društava, tako i individualnu odgovornost za kartele. Cilj rada je da analizira individualnu odgovornost za kartele sa kojom se mogu suočiti fizička lica usled narušavanja konkurencije na srpskom tržištu. Pored krivičnih i administrativnih sankcija koje su propisane za fizička lica, u radu se analizira i institut oslobođenja od kazne ili umanjenje kazne. Naime, radi se o tzv. pokajničkim programima, kada Komisija za zaštitu konkurencije fizičkom licu koje je prijavilo kartel može da, pod određenim uslovima, da imunitet od kažnjavanja.

Ključne reči: karteli, zabranjeni horizontalni sporazumi, individualna odgovornost, oslobodjenje od sankcije.

Aleksandra Vasić, LL.M.

*Teaching Assistant, Faculty of Law, University of Niš
Republic of Serbia*

SANCTIONING OF CARTELS WITHIN THE LAW OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: Forbidden horizontal agreements (cartels) represent one of the most serious forms of distortion of competition in the market. Privacy against organizing cartels in the market of the Republic of Serbia covers both sanctions against business companies as well as individual responsibility for cartels. The aim of this Paper is to analyze the individual responsibility for cartels that natural persons may be faced with due to distortion of competition in the Serbian market. In addition to criminal and administrative sanctions prescribed for natural persons, the Paper also analyzes Institutes of acquitted or reduced sentence. In fact, it is about so-called repentance programs, when the Commission for Protection of Competition may give, under certain conditions, immunity from punishment to a natural person who has reported the cartel.

Key words: cartels, sanctions, distortion of competition, individual responsibility, Competition law, immunity from punishment.

*Д-р Елена Мујоска Трневска
Научен соработник, Центар за стратемиски истражувања,
Македонска академија на науките и уметностите, Република Македонија
М-р Константин Битраков
Проектен асистент, Центар за Мрежата на правни факултети на
Југоисточна Европа*

УЛОГАТА НА РЕГУЛАТОРНИТЕ ТЕЛА ВО СПРЕЧУВАЊЕТО КОРУПЦИЈА

Анстракт: Доколку корупцијата на најопшт план ја определиме како измамничко или нечесно однесување на лицата кои се на некаква позиција на моќ со цел стекнување приватна (имотна или поинаква) корист, тогаш нејзиниот политички облик ќе се дефинира како незаконито постапување од страна на претставниците на власта (функционерите) со цел остварување личен бенефит. Политичката корупција засега огромен број на индивидуи како на национално така и на меѓународно рамниште, односно го спречува прогресот на модерните општества. Нејзиното постоење го поткопува легитимитетот на функционерите и создава недоумици по повод владеењето на правото. Од таа причина, последниве неколку децении бележат низа иницијативи и напори за борба против оваа појава. Она што се јавува како наш потесен предмет на интерес се обидите на домашните власти во Европските, но и останатите земји да ја спречат политичката корупција преку создавањето на независни и самостојни регулаторни тела – државни комисии против корупција. Како појдовна точка ќе ја анализираме Државната комисија за спречување на корупција на Република Македонија, односно ќе ги истражине нејзините законски овластувања и прерогативи како и нејзиното практично функционирање, по што ќе се впуштине и во компаративен преглед. За крај, ќе дадеме критички осврт на прашањето – дали постоењето на регулаторно дело (државна комисија) за спречување корупција е ефективен метод кој доведува до целта?

Клучни зборови: политичка корупција, регулаторни тела, Државна комисија за спречување на корупција, функционери

Elena Mujoska Trpevska, PhD

Researcher Fellow, Center for Strategic Researches, Macedonian Academy for Sciences and Arts, Republic of Macedonia

Konstantin Bitrakov, LL.M

Programme Assistant, Centre for South East European Law School Network

THE ROLE OF THE REGULATORY AGENCIES IN PREVENTING OF CORRUPTION

Abstract: If we define corruption as dishonest and fraudulent conduct of those who are in a position of power, then, it is vivid that its political type is the most menacing one. Political corruption is referred to as illegal use of powers by the government officials, aimed for lucrative or non-lucrative benefit. It affects a staggering number of individuals on a national, as well as international level, preventing the progress of the modern societies. In other terms, political corruption erodes the legitimacy of the ones in power, thus undermining the rule of law principle. For that reason, in the past few decades the authorities have undertaken multiple efforts and initiatives to fight against it. Some of them can be labeled as national ones, while other include multiple nations, regions and sometimes the entire Globe. Having that said, our focus is on those efforts of the European, as well as some other states, that include the formation of independent regulatory agencies – state commissions – for prevention of corruption. Our starting point, in that sense, is the State Commission for Prevention of Corruption of the Republic of Macedonia. Not that we will only analyze its legal competences but we will also try to include an overview of the way it practically works. This research will have a comparative approach, meaning that the Macedonian State Commission is going to be compared with similar agencies of other states. Its results are going to provide us with an answer to the question – are regulatory agencies an effective method for prevention of political corruption?

Key words: Political Corruption, Regulatory Agencies, State Commission for Prevention of Corruption, Officials

*Ekaterina Mateeva, Dr. Scienc., Dr. Habil.,
Full Professor, University “St. Kliment Ohridsky” Sofia, Faculty of Law
Republic of Bulgaria*

THE RIGHT OF WITHDRAWAL UNDER ARTIVLE 9-15 OD DIRECTIVE 2011/83/EU AS A MEANS OF LEGAL PROTECTION OF CONSUMER RIGHTS IN THE EUROPEAN UNIN

Abstract: The provision of Art. 9 of Directive 2011/83/EU gives the consumer a ‘cooling-off’ period of 14 days to withdraw unilaterally his decision to conclude a distance selling or off-premises contract, without giving any reason, and without incurring any costs other than the supplementary costs, provided for in Article 13(2), as well as the direct cost of returning the goods. The right of withdrawal may be exercised by the consumer even if that contract has already been performed by the parties. This right and the associated cooling-off period are meant to protect the consumer from making rash decisions in cases where he enters into a specific type of contract with a trader within the meaning of Article 2 (2) of the Directive. The right of withdrawal protects the consumer by restricting the binding force of the contract (*pacta sunt servanda*) in its core. In doorstep sales or distance sales this need for special legal protection arises from the way in which the contract is initiated. It reflects the consumer’s inability to visually inspect the goods before buying, as well as the consumer’s inhibition threshold to buy goods. In such situations the right of withdrawal is a means of counteracting the structural imbalance between the parties to the contract. The right of withdrawal allows the consumer to escape contractual obligations without having to give any specific reasons and without having to pay a compensation for damages, as long as the requirements for both the right and the time limits for its exercise have been met.

Key words: consumer; right of withdrawal; ‘cooling-off’ period; doorstep sale; off-premises contract; binding force of the contract.

М-р Марко Кртолица

*Соработник и докторанд на Правниот факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Република Македонија*

ДИЛЕМИ И ПРЕДИЗВИЦИ ОКОЛУ ЗАДОЛЖИТЕЛНОТО ГЛАСАЊЕ – ПРАВО V.S ПРАВО И ОБВРСКА

Апстракт: Повеќе од два века развој на демократските општества беа потребни за прифаќање на фактот дека сите граѓани на едно демократско општество треба да уживаат еднакво право на глас. Борбата за општо и еднакво избирачко право беше една од најтешките и најмакотрпните борби во човековата историја. И денес, кога никој повеќе не го проблематизира општото и еднаквото избирачко право и кога таа битка во демократските општества е добиена, демократските држави се соочуваат со нов проблем – апстиненција на изборниот процес. Излезноста на изборите во демократските држави од година во година бележи пад и дополнително го потврдува податокот дека репрезентативната демократија се наоѓа во криза. Голем број на теоретичари како одговор на слабата излезност на изборите го нудат задолжителното гласање сметајќи дека е дојдено време избирачкото право воедно да биде и право и обврска. Предмет на трудот ќе биде задолжителното гласање. Во трудот се прави обид да се докаже дека задолжителното гласање не е решение на се поголемата апстиненција на изборниот процес. Главни методи, кои се користат се методот на анализа, историскиот, компаративниот, нормативниот и политиколошкиот метод. Генералниот заклучок е дека задолжителното гласање не е вистинскиот одговор на проблемот со излезноста на изборите и кризата на репрезентативната демократија. Тоа претставува само маскирање на вистинскиот проблем бидејќи неговото воведување ништо суштински не менува. Квалитетот на демократија, а не задолжителното гласање треба да биде одговор на проблемите на модерната демократија.

Клучни зборови: политички систем, легитимитет, демократија, избори, избирачко право, задолжително гласање.

Marko Krtolica, MA
Teaching and research assistant and PhD candidate at Faculty of Law
“Iustinianus Primus”, University “Ss. Cyril and Methodius”
Republic of Macedonia

DILEMMAS AND CHALLENGES ABOUT THE COMPULSORY VOTING – A RIGHT V.S A RIGHT AND DUTY

Abstract: More than two centuries of development of democratic societies were required to accept the fact that all citizens in a democratic society should have universal and equal suffrage. The struggle for universal and equal suffrage was one of the toughest and hardest battles in the human history. And today, when no one disputes the universal and equal suffrage and when that battle in the democratic societies is won, democracies are facing a new problem – low electoral turnout. Turnout in democratic countries from year to year decline, and additionally confirms the fact that the representative democracy is in crisis. Many theorists in response to the low elections turnout are offering the compulsory voting as a solution believing that the time has come for the right to vote at the same time to be the right and duty. The subject of this paper will be the compulsory voting. This paper attempts to prove that the compulsory voting is not a solution to the low elections turnout. The main methods that are used are the following: method of analysis, historical, normative and political method. The general conclusion is that the compulsory voting is not the right answer to the problems with the low electoral turnout and the crisis of representative democracy. It represents only masking the real problem since its introduction does not change anything substantially. The quality of democracy, not the compulsory voting should be the answer to the problems of the modern democracy.

Key words: political system, legitimacy, democracy, elections, suffrage, compulsory vote.

*Д-р Марко Димитријевић,
Доцент, Правни факултет Универзитета у Нишу
Република Србија*

ИМПЛИКАЦИЈЕ МЕЂУНАРОДНИХ МОНЕТАРНО-ПРАВНИХ ОДНОСА НА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА

Анстракт: Предмет анализе у раду јесте сагледавање последица међународних монетарно-правних односа на концепт заштите људских права. У том смислу се у истраживању акценат ставља на питања која се тичу улоге Међународног Монетарног Фонда и Светске Банке као главних актера међународних монетарних односа где се свеобухватном анализом делокруга њиховог рада жели утврдити конкретан утицај ових институција на заштиту људских права, превасходно земаља у развоју. У даљем тексту посвећује се пажња анализи програма монетарне и финансијске подршке у сегменту борбе против сиромаштва, код којих се у условима глобалних и економских криза акценат ставља на одрживост социјалних расхода (уживање социјалних и економских права), намењених заштити живота и здравља грађана, чиме се показује да и ММФ и Светска банка посредно имају значајан утицај на уживање људских права у земљама које се јављају као њихови уговорни партнери код политике јавног зајма. Применом догматског, аксиолошког и компаративног метода и критичким сагледавањем праксе у условима дужничке кризе, аутор ће настојати да укаже на тенденцију везивања одговорности и поступања главних креатора доброг монетраног управљања за концепт заштите људских права као *conditio sine qua non* жељеног животног стандарда.

Кључне речи: међународно монетарно право, Међународни Монетарни Фонд, Светска банка, социјални расходи, људска права.

Marko Dimitrijević, PhD
Assistant Professor, Faculty of Law, University of Niš
Republic of Serbia

IMPLICATION OF INTERNATIONAL MONETARY LAW RELATIONS ON THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS

Abstract: The subject of analysis in this paper is to review the consequences of international monetary law relations on the concept of human rights protection. In this sense, the research emphasis on issues related to the role of the International Monetary Fund and the World Bank as the main actors in international monetary relations where a comprehensive analysis of the scope of their work is to determine the specific impact of these institutions on the protection of human rights, primarily in developing countries. Below, attention is paid to the analysis of the program of monetary and financial support in the area of the fight against poverty, which in terms of the global and economic crisis emphasizes the sustainability of social expenditures (enjoyment of social and economic rights), designed to protect the life and health of citizens, thus shows that both the IMF and World Bank indirectly have a significant impact on the enjoyment of human rights in countries which appear as their contractual partners at the public debt policy. By applying dogmatic, axiological and comparative methods and a critical reassessment of practice in terms of the debt crisis, the author will try to point out tendency binding responsibilities and actions of the main creators of good monetary governance for the concept of human rights as a *conditio sine qua non* of the desired living standard.

Key words: international monetary law, the International Monetary Fund, the World Bank, social expenditures, human rights.

*М-р Марија Драгићевић,
Асистент Правног факултета Универзитета у Нишу
Република Србија*

РЕГУЛАТОРНИ И ФАКТИЧКИ НЕДОСТАЦИ МЕХАНИЗМА ЗАШТИТЕ ДЕТАШИРАНИХ РАДНИКА

Апстракт: Због своје распрострањености и бројности, упућивање запослених на привремени рад у иностранство представља један од најбитнијих типова радне покретљивости становништва. Разлога за то има више, али се у најважније свакако може навести чињеница да привремени рад у иностранству има велику улогу у креирању пословних могућности и експанзији пословања. Упућивање радника носи у себи велики потенцијал и може да допринесе како државама дестинације и њиховим друштвима, тако и земљама које их упућују, али и самим деташираним радницима. Да би испољио своје позитивне стране неопходно је адекватно правно уређење, а то се може постићи само кроз детаљну анализу проблема и ширење теоријских и емпиријских чињеница о тој врсти миграторног кретања. Циљ овог рада јесте да се преиспита правни оквир заштите упућених радника, али и да се укаже на његове правне и фактичке мањкавости.

Кључне речи: деташирани радник, привремени рад, упућивање.

Dimitar Stoyanov, PhD
Assistant Professor, Sofia University "St.Kliment Ohridsky"
Republic of Bulgaria

THE CONTRACTUAL PROHIBITION OF ASSIGNMENT – A COMPARATIVE OVERVIEW OF THE LEGAL PROTECTION OF THE ASSIGNOR'S RIGHTS

Abstract: The present article examines the notion and legal effects of the contractual prohibition of assignment, also known as "*pactum de non cedendo*". The comparative analysis reveals several types of legal approach to the problem concerning the possible inclusion of a clause prohibiting assignment and its legal consequences. It should be pointed out that the prevailing approach among national legislations limits the effect to a mere contractual restraint on alienation where the breach of the anti-assignment clause does not affect the validity and legal consequences of the assignment itself. The reason for adopting this type of legal approach can be found in the socio-economic utility of permitting creditors to transfer rights, especially in the context of business activities and commercial transactions. However, there are some national legal systems that allow the debtor and creditor to restrict effectively the assignment of receivables, thus making the contractual prohibition of assignment enforceable against any third party. Its main advantage lies in the profound protection of the debtor who is entitled to discharge himself by paying his debt to his initial creditor despite being notified of the assignment. The lack of coherence among different national legislations concerning the legal effect of "*pactum de non cedendo*" can be found on a supranational level as well. Some international attempts to harmonise the contractual prohibition of assignment, such as art. 9.1.9 of the UNIDROIT Principles, as well as art. 9 of the UN Convention of the Assignment of Receivables in International Trade have resulted in adopting the first legal approach in order to facilitate cross-border business transactions. In contrast, the provisions of two of the most important sources of "soft law" in European private law – the Principles of European Private Law (art.11.301) and the Draft Common Frame of Reference (art.III. – 5:108) seek to strike a balance between the legal interests of all parties involved in the assignment (the assignor, the debtor and the

assignee) and provide more complex solutions, taking into consideration various other circumstances, such as the good faith of the assignee, the consent of the debtor etc.

Keywords: contractual prohibition of assignment; restraint on alienation; comparative analysis; protection of the assignor's rights; good faith of the assignee.

Д-р Ристо Илиоски

*Доцент, МИТ Универзитет Скопје, Факултет за правни науки, меѓународни односи и дипломатија
Република Македонија*

СПЕЦИФИЧНОСТИ И ДИЛЕМИ ВО ОДНОС НА ИСКЛУЧУВАЊЕТО НА НУЖНИТЕ НАСЛЕДНИЦИ

Апстракт: Завештателот може, да го исклучи нужниот наследник од наследство, под определени услови и форма предвидени во законот. Освен исклучувањето од наследство, во нашето позитивно наследно право завештателот може, почитувајќи го законот, предвидените услови и форма, да изврши и лишувањето од правото на нужен дел во корист на потомците. Во овој труд ќе стане збор за исклучувањето од наследство (*exheredatio nota causa*), како наследно – правен институт. Имено, целта на трудот е да се изврши поимно определување на исклучувањето од наследството, да се разрешат дилемите во однос на исклучувањето, да се определат лицата кои се исклучуваат од наследството, да се согледа обемот на тоа исклучување, а особено внимание во трудот посветувам на причините за исклучувањето од наследство и временскиот момент во однос на тоа кога е потребно да се цени постоењето на причината за исклучување од наследство. Во овој контекст, сметам, за што ќе стане збор во трудот, прво, дека, потребно е да се воведат уште еден случај кога завештателот може да го исклучи од наследство наследникот кој има право на нужен дел и второ, да се направи определена промена во однос на моментот кога ќе се цени постоењето на причината за исклучувањето од наследство. Со оглед на застапеното истражувањето и проучувањето, сметам дека е постигната интенцијата на трудот.

Клучни зборови: завештател, тестамент, исклучување, нужен дел, причини, услови.

Risto Ilioski, PhD
Assistant Professor, MIT University, Faculty for legal sciences,
international relations and diplomacy
Republic of Macedonia

SPECIFICITY AND DILEMMAS WITH REGARD TO THE EXCLUSION OF THE COMPULSORY HEIRS

Abstract: The testator can, to exclude the compulsory heir from heritage, under certain conditions and the form provided in the law. Besides the exclusion from heritage, in our positive inheritance law, the testator can, law abiding, the predicted conditions and form, to perform and deprivation of the right to compulsory share for the benefit of the descendants. This paper will focus on the exclusion from heritage (*exheredatio nota causa*), as inheritance – legal institution. Namely, the aim of this paper is to carry out a conceptual determination of the exclusion from heritage, to solves dilemmas regarding of exclusion, to designate the persons who are excluded from heritage, to perceive the scope of this exclusion, and particular attention in the paper is dedicated to the reasons for exclusion from heritage and the point of time as to when necessary to appreciate the existence of a reason for exclusion from heritage. In this context, I think, which will be discussed in the paper, first, that, it is necessary to introduce another case where the testator can to exclude from heritage heir who has the right to compulsory share and secondly, to make certain change regarding of time when will appreciate of reason of exclusion from heritage. In view of the research and study, I think the intention of the paper is achieved.

Key words: testator, will, exclusion, compulsory share, reasons, conditions.

*Д.ю.н. Иван Русчев,
Професор, Юридически факултет,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
Република България*

ИСТОРИЧЕСКИ И СРАВНИТЕЛНОПРАВЕН ПРЕГЛЕД НА ОТГОВОРНОСТТА ЗА НАРУШАВАНЕ НА ОТНОСИТЕЛНО ПРАВО ОТ ТРЕТО ЛИЦЕ

Анстракт: Относителният характер на притезателните права се изразява във възможността на кредитора да търси желания резултат само от задължените за него лица, като нарушаването на тези права поначало се изразява в неизпълнение от насрещната страна на корелативното им задължение. Отговорността за такова нарушение се урежда от правилата на договорното право, защото лица, които не са страни по договора не могат да придобиват права (т.нар принцип за относително действие на договора), нито пък те са субекти на задължение да спазват правата произтичащи от договора, доколкото те са чисто относителни и засягат връзката между страните по договора. Правото на кредитора обаче би могло да бъде засегнато и от трети лица, които не участват в договорната облигация. Кое то поставя въпроса за характера на тяхната отговорност, когато действията им са осуетили упражняването на кредиторското вземане. Направеният в изложението исторически и сравнителноправен преглед води до извода, че голяма част от европейските законодателства или съдържат изрично правило за тяхната отговорност или такова се извежда от цялостната уредба на извъндоговорната отговорност, според което трето лице, което нарушава или способства за нарушаване на чуждо облигационно отговаря за причинените от него вреди.

Ключови думи: отговорност, извъндоговорната отговорност, трето-лице, притезателни права.

Ivan Ruschev, PhD

*Full Professor, Law Faculty, University in Sofia "St. Clement of Ohrid"
Republic of Bulgaria*

HISTORICAL AND COMPARATIVE REVIEW OF LIABILITY FOR INFRINGEMENT OF RELATED RIGHT BY THIRD-PARTY

Abstract: The relative nature of the right of attribution is expressed in the ability of the creditor to seek the desired result only from the persons for whom it is liable, and the breach of these rights is, in the first place, the non-fulfillment by the counterpart of the correlative obligation. Liability for such an infringement is governed by the rules of contract law, because non-parties cannot acquire rights (the principle of relative effect of the contract), nor are they subject to an obligation to respect the rights arising from the contract, as far as they are purely relative and affect the relationship between the parties to the contract. However, the rights of the creditor could also be affected by third parties not participating in the contractual bond, which raises the question of the nature of their liability when their actions have frustrated the exercise of the creditor's claim. The historical and comparative examination made in the report leads to the conclusion that a large part of the European legislation either contains an explicit rule of their responsibility, or is derived from the general rules on non-contractual liability, according to which, third-party, who violates or contributes to a violation of a foreign bond, shall be liable for the damages caused by them.

Key words: liability, tort liability, third-party, claim.

*Д-р Жарко Димитријевић,
Доцент, Интернационални Универзитет у Новом Пазару
Република Србија*

ОБЈЕКТНИ МОДЕЛ ИСПОРУКЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Абстракт: Приступ електричној енергији није само тековина модерне цивилизације која је изградила инфраструктуру и омогућила квалитетнији живот грађана, већ претставља нужност, односно основну потребу коју човек мора да задовољи да би могао да води савремени живот. Човек је у свету данашњице окружен модерним електричним уређајима без којих не може да дели информације са другима, тако да би онемогућавање коришћења електричних уређаја за човека значио живот у изолацији. Водећи рачуна о приступу електричне енергије као основној потреби човека, а имајући у виду комерцијалну одрживост пружања наведене услуге, државе су се опредељивале за објектни или субјектни модел испоруке. У раду се указује на предности и мане објектног модела и дају препоруке за превазилажење појединих проблема.

Кључне речи: објектни модел, испорука електричне енергије, карактеристике модела испоруке

Zarko Dimitrijevic, PhD
Assistant Professor, International University of Novi Pazar
Republic of Serbia

OBJECTIVE MODEL OF ELECTRICITY SUPPLY

Abstract: Access to electricity grid is not only the achievement of modern civilization who built the infrastructure and enabled better quality of life to citizens, but represents a necessity and a basic need that one must meet to be able to live a modern life. In the modern world the man is surrounded by contemporary electronic devices used for sharing informations with others, the lack of their usage meant life in isolation. Taking into account the approach to electricity grid as a basic human need, and bearing in mind the commercial viability of providing these services, countries are opting for the objective or the subjective model of electricity supply. This paper points out the advantages and disadvantages of the objective model and make recommendations to overcome certain problems.

Key words: objective model, the electricity supply, features of electricity supply.

Sami Mehmeti, PhD

*Assistant Professor at Faculty of Law, Southeast European University
Republic of Macedonia*

**FREEDOM OF RELIGION OR FREEDOM FROM RELIGION:
RELIGIOUS LIBERTY AND THE SEPARATION
OF CHURCH AND STATE**

Abstract: Religious liberty, appeared and developed within particular historical circumstances, and it is related to both religious and secular intellectual traditions in the West, as well as their legal-political institutionalization. The language of law is partially responsible for this perception, formulated so frequently in terms of acceptable authority and neutral standards. Modern democratic states have a tendency to be largely secular meaning that their legal and institutional foundations manifest separation of church and state. A democratic state has to protect the rights and freedoms of its citizens and as a consequence, should integrate both religious liberty and differences in religion and in other aspects of public life. However, religious citizens frequently perceive a secular state as un favorable toward religion. An important issue is how can secular states grant liberty for all citizens in a way that follows un appropriate separation of church and state and reduces disaffection of religious citizens. A reasonable separation of church and state is a protection of both religious liberty and state autonomy. This separation is generally regarded in relation to restraining state activity toward religion. The regulation of the relationship between government and religions is determined by three major principles: the liberty principle, which requires the state to protect religious liberty, the equality principle, which requires equal treatment of different religions by the state, and the neutrality principle, which requires state neutrality toward religion.

Key words: religious liberty, religious citizen, secularism, democracy, law.

Bekim Nuhija, PhD

*Assistant Professor, Faculty of Law, Southeast European University
Republic of Macedonia*

THE RIGHT ON PRIVATE PROOERTY AND THE RESTORATION OF DEPRIVED PROPERTY

Abstract: The right to property is recognised by the Macedonian Constitution as well as by international treaties passed by the United Nations, Council of Europe and other international institutions as one of the basic human rights. Property, possession and housing rights are an essential part of everyone's lives; hence their protection through domestic and international laws is a necessary feature of human dignity. The need to restitute property in case it is unlawfully confiscated by the State emerges from this basic human right to property.

The process of deprivation of private property in Macedonia by the previous communist regime and the subsequent legislative measures to restitute property will be described and analyzed. This paper, shortly analysis and presents the major obstacles and problems which have occurred in the process of restitution and compensation. This analysis is relevant to assess the degree of enforcement in Macedonia of enacted property rights. In Macedonia, the restoration of deprived property is considered as one of the most important issues to create a stable and economically viable State. It is also one of the most difficult objectives to achieve in view of the fact that the deprivations took place in a 50 years time span by the subsequent rulers of Macedonia.

Key words: private property, restitution, property rights, international law.

*Д-р Дејан Мицковиќ,
Редовен професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Република Македонија*

ВРШЕЊЕ НА РОДИТЕЛСКОТО ПРАВО ПО РАЗВОДОТ НА БРАК ВО МАКЕДОНСКОТО И СПОРЕДБЕНОТО ПРАВО

Апстракт: Вршењето на родителското право по разводот на брак е едно од најактуелните прашања во сферата на семејното право во сите европски земји, поради се поголемиот број на разведени бракови и поради големите последици што ги има разводот на брак врз децата. Во трудот авторот дава преглед на правното уредување на разводот на брак во македонското право и укажува дека во Македонија имаме застарени законски решенија во оваа област, кои не се променети дваесет и пет години и кои не се во најдобар интерес на детето. Во текстот авторот дава преглед на историскиот развој на вршењето на родителското право по разводот на брак во европските земји и се задржува на анализа на социолошките истражувања за влијанието на разводот на брак врз децата, а особено на истражувањата за влијанието на поделеното родителство по разводот на брак, што е современа тенденција во светот во последниве години. Исто така, авторот дава преглед и на регулирањето на вршењето на родителското право по разводот на брак во најзначајните меѓународни документи, а во трудот е дадена и споредбено правна анализа на регулирањето на вршењето на родителското право по разводот на брак во современите европски законодавства. Во текстот авторот прави анализа на сегашните законски решенија за вршење на родителското право по разводот на брак во Република Македонија, и укажува на сите постојни слабости кои доведуваат до проблеми во практиката. Врз основа на сево ова, авторот дава и конкретни предлози за регулирањето на вршењето на родителското право по разводот на брак во новиот Граѓански закон на Република Македонија чија изработка е во тек и кој ќе ги регулира и семејните односи.

Клучни зборови: развод, вршење на родителското право по развод на брак, заедничко вршење на родителските одговорности по развод на брак.

Dejan Mickovik, PhD
Full Professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus”
University “St. Cyril and Methodius” Republic of Macedonia

PARENTAL RESPONSIBILITIES AFTER DIVORCE IN MACEDONIAN AND COMPARATIVE LAW

Abstract: The exercise of parental rights after divorce is one of the most important issues in the field of family law in all European countries because of the increasing number of divorces and due to the significant impact that divorce has on children. In this paper the author gives an overview of the legal regulation of divorce in the Macedonian legislation and indicates that Macedonia have outdated legislation in this area that have not changed for twenty-five years and that is not in the best interest of the child. In the article the author outlines the historical development of performing parental responsibilities after divorce in European countries and the analysis of sociological research on the impact of divorce on children, especially research on the impact of joint physical custody after divorce, which is a contemporary tendency in the world in recent years. Furthermore, the author outlines the regulation of the exercise of parental responsibilities after divorce in the most important international documents as well as a comparative legal analysis of the regulation of the exercise of parental responsibilities after divorce in modern European legislation. In the text the author analyzes the current legislation regarding the exercise of parental responsibilities after divorce in Macedonia, and he specifically points to weaknesses that lead to problems in practice. Based on this, the author gives specific proposals for regulating the exercise of parental responsibilities after divorce in the new Civil Code of the Republic of Macedonia which is currently underway and which will regulate family relations.

Key words: divorce, exercise of parental right after divorce, joint exercise of parental responsibilities after divorce.

*Д-р Кристина Мишева,
Доцент, Правен факултет,
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Република Македонија
Д-р Марија Амповска,
Доцент, Правен факултет. Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип*

ЗАДОЛЖИТЕЛНО VS ДОБРОВОЛНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ

Апстракт: Основните права од здравствено осигурување се меѓународно признати човекови права кои почиваат на начелата на хуманост и достапност со цел почитување, зачувување и унапредување на човековиот интегритет. Поради што, секоја држава се стреми да воспостави и одржи ефикасен и ефективен здравствен систем кој почива на здрави општествени вредности чија цел се обезбедувањето и остварувањето на правата од здравствена заштита. Меѓутоа, корпусот на правата од здравствено осигурување е карактеристично за секоја држава, па затоа тие во поголема или помала мера се разликуваат. Имено, остварувањето на определените правата од задолжително здравствено осигурување и доброволно здравствено осигурување се законски загарантирани права, поради што неопходно е да бидат прецизно утврдени и дистингвирани. Целта на ова истражување е да се укаже на предностите и негативните страни од задолжителното здравствено осигурување наспроти предностите и негативните страни на доброволното осигурување, правата и обврските на осигурениците кои произлегуваат од задолжителното и дополнително здравствено осигурување.

Клучни зборови: задолжително здравствено осигурување, доброволно здравствено осигурување, Закон за здравствен заштита, Закон за заштита на правата на пациентите .

*Kristina Misheva, PhD,
Assistant professor, Faculty of Law, “Goce Delchev” University
Republic of Macedonia
Marija Ampovska, PhD,
Assistant professor, Faculty of Law, “Goce Delchev” University*

MANDATORY VS VOLUNTARY HEALTH INSURANCE

Abstract: The health protection rights are internationally recognized human rights based on the principals of humanity and accessibility. Each modern country aims to build up health protection system, which will deliver, maintain and promote the public health as core to the human integrity. Thus, effective and efficient health systems should implement and enforce fulfillment of the health insurance rights and health protection rights.

This research aims to specify the advantages and disadvantages of the mandatory health insurance *versus* voluntary health insurance, emphasizing the rights and responsibilities of the health insurers.

Key words: mandatory health insurance, voluntary health insurances, Health protection Law, Health insurance Law.

*Д-р Тони Ѓоргиев
Доцент, Воена Академија „Генерал Михајло Апостолски“
Република Македонија
М-р Гоце Стоиловски,
Соработник, Воена Академија „Генерал Михајло Апостолски“*

ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НИЗ ПРИЗМАТА НА СЛЕДЕЊЕТО НА КОМУНИКАЦИИТЕ

Анстракт: Со помош на напредокот на технологиите на државите им се овозможува следење на комуникациите, но истите не успеваат да обезбедат законите и правилата поврзани со следењето на комуникациите да се придржуваат до меѓународните човекови права и да обезбедат соодветна заштита на правата на приватност и на слобода на изразување.

Преку овој труд ќе се направи обид да се објасни на кој начин меѓународните човекови права се применуваат во современата дигитална средина, особено во светло на развојот на расположливите технологии и техники за следење на комуникациите и на промените низ кои минуваат.

Со принципите наведени во овој труд ќе се понуди една рамка за оценување дали постоечките или предложените закони и практики за следење се конзистентни со човековите права.

Клучни зборови: човекови права, држава, комуникации, приватност.

Toni Gjorgiev, PhD

Assistant Professor, Military Academy, "General Mihajlo Apostolski"

Republic of Macedonia

Goce Stoilovski, LL.M

Assistant, Military Academy, "General Mihajlo Apostolski"

HUMAN RIGHTS IN LIGHT OF THE INTERCEPTION OF COMMUNICATIONS

Abstract: With the help of developments in the states allowing interception of communications, but they fail to provide the laws and rules relating to the interception of communications to adhere to international human rights and to ensure adequate protection of privacy and freedom of expression . Through this paper will attempt to explain how international human rights as applied to contemporary digital environment, especially in light of the development of available technologies and techniques for interception of communications and the changes that pass. With the principles outlined in this paper will provide a framework for assessing whether existing or proposed laws and practices for monitoring are consistent with human rights.

Key words: human rights, state, communications, privacy.

Д-р Ненад Гавриловиќ
Вонреден професор, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“
Република Македонија

ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТА ПРЕДИЗВИКАНА ОД ЖИВОТНИ: СЕКТОРСКИ РЕЖИМ ЗА ЈАВНИТЕ ПАТИШТА

Анстракт: Во трудот се анализира одговорноста за штета предизвикана од животни на јавните патишта во македонското отштетно право. Проблематиката се анализира преку споредување на решенијата воведени со реформата на Законот за облигационите односи извршена во 2008 година и посебните прописи со кои што се уредуваат јавните патишта. Што се однесува на последниве, истите се прикажуваат како од аспект на нивната содржина така и од аспект на нивната примена во судската практика. Се прави, притоа, обид решенијата за одговорноста за штета предизвикана од животни содржани во посебните прописи со кои што се уредуваат јавните патишта да се квалификуваат во смисла на општите прописи, односно во смисла на актуелните правила на Законот за облигационите односи. Ова со цел да се согледаат соодветноста и оправданоста на посебните прописи со кои што се уредуваат јавните патишта.

Клучни зборови: *штета, животни, јавни патишта, Новела 2008, вина, објективна одговорност*

Nenad Gavrilovic, PhD
Associate Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"
University "Ss Cyril and Methodius"
Republic of Macedonia

LIABILITY FOR HARM CAUSED BY ANIMALS: SECTORIAL REGIME FOR PUBLIC ROADS

Summary: The paper analyzes the liability for damage caused by animals on public roads according to Macedonian tort law. The issue is analyzed by comparing the rules introduced by the reform of the Law on Obligations carried out in 2008 and the special rules applicable to public roads. As to the latter, they are presented in terms of their content and in terms of their application in court practice. The paper makes an attempt to qualify the legal solutions on the liability for harm caused by the animals contained in the special rules applicable to public roads in terms of the general rules, i.e. in terms of the current rules of the Law on Obligations. This is done in order to consider the appropriateness and feasibility of the special rules applicable to public roads.

Key words: harm, animals, public roads, reform of 2008, fault, strict liability.

Dr Ilija Vukčević

Vanredni profesor, Pravni fakultet Univerziteta Donja Gorica, Crna Gora.

PRINCIP NEUTRALNOSTI PDV SISTEMA EU KAO POSEBNA DIMENZIJA USTAVNOG NAČELA JEDNAKOSTI: PORESKE OLAKŠICE U SISTEMU PDV-A CRNE GORE

Apstrakt: Jednakost građana pred zakonom predstavlja jednu od osnovnih ustavnih garancija. U oblasti ljudskih prava, a na osnovu prakse Ustavnog suda Crne Gore, povreda principa jednakosti, odnosno diskriminacija, predstavlja razlikovanje u pogledu posjedovanja i obima prava koje nije dozvoljeno, zbog osnova i načina razlikovanja. Kada je riječ o sistemu poreza na dodatnu vrijednost glavni oblik u kome se javlja koncept jednakosti jeste princip neutralnosti, koji zabranjuje različit poreski tretman dobara ili usluga iste vrste. Iako bi zakonodavac prilikom koncipiranja određenih legislativnih rješenja trebalo da poštuje navedeni princip, postoje slučajevi kada je on zanemaren. Predmet ovog rada predstavlja analizu poreskih olakšica u crnogorskom sistemu poreza na dodatnu vrijednost sa aspekta poštovanja pravila razvijenih u praksi Suda pravde Evropske unije kada je riječ o primjeni principa neutralnosti. Ista će pokazati da poreska politika u pogledu preferencijalnog poreskog tretmana hotela sa četiri, pet i više zvjezdica predstavlja flagrantno kršenje principa neutralnosti, kao specifične dimenzije ustavnog načela jednakosti građana pred zakonom.

Ključne riječi: Princip neutralnosti, načelo jednakosti građana pred zakonom, porez na dodatnu vrijednost, poreske olakšice

Ilija Vukcevic, PhD

*Associate Professor, Law Faculty of the University of Donja Gorica
Montenegro*

**THE EU PRINCIPLE OF VAT NEUTRALITY AS A SPECIAL
DIMENSION OF THE CONSTITUTIONAL GUARANTEE OF EQUALITY
OF CITIZENS BEFORE THE LAW: TAX RELIEFS IN THE VAT
SYSTEM OF MONTENEGRO**

Abstract: The principle of equality of citizens before the law represents one of the basic constitutional guarantees. In the field of human rights the breach of this principle, respectively discrimination, represents a different treatment regarding the extent of rights which is forbidden, because of the basis and the way of differentiation. Regarding the system of value added tax the main form of the concept of equality is the principle of neutrality, which prohibits different treatment of goods and services of the same kind. Notwithstanding that the legislator should respect the subject principle in the process of framing legislative solutions there are situations when this is not the case. The subject of the article represents the analysis of tax reliefs in the Montenegrin system of value added tax from the aspect of compatibility with the rules developed in the practice of the Court of Justice of the European Union regarding the principle of neutrality. The analysis will show that preferential tax treatment of four, five and more stars hotels represents a manifest breach of the neutrality principle, as a special dimension of the constitutional principle of equality of citizens before the law.

Key words: principle of neutrality, principle of equality of citizens before the law, value added tax, tax reliefs.

Д-р Урош Новаковић,
Доцент, Правни факултет, Универзитет у Београду Република Србија

РЕЛИГИЈА ДЕТЕТА –АСПЕКТ РОДИТЕЉСКОГ ПРВА ИЛИ ПРАВА ДЕТЕТА НА ИЗБОР

Апстракт: Иако питање религије детета у српској теорији породичног права није значајније обрађивано, у иностраној литератури теоријске расправе о овом питању датирају још с краја XIX века. Религија постаје битно питање у породичном праву у савремено доба с обзиром да је све више присутан елемент мултикултуралности, односно закључење бракова између особа различитог држављнства и различите религије у којима се рађају деца која ће бити одгајана у складу са једном културном, религијском догмом. У многим државама, међу којима наводимо Израел и Јужну Африку, закључење и развод брака регулишу религијске норме. Позитивноправне норме су уједно и религијске норме. То се посебно, и пре свега, односи на породичноправне норме. Наводи се да је САД најрелигиознија држава западног света, где припадају још и Пољска и Ирска. У муслиманским државама култура и право одражавају религијска уверења.

Једно од основних права родитеља према својој деци је право родитеља да васпитавају децу. Право родитеља да одреде религију детета имало је свој корен у *patria potestas* оца да одреди религију детета као његовом искључивом праву. Родитељи имају уставом заштићено право да одреде религију детета и његово религијско образовање. Међутим, родитељско право у овој области није апсолутно, посебно када се услед религијских уверења угрожава здравље детета.

За разлику од целокупног сета права детета уведених у правни систем Породичним законом 2005. године, право детета на избор религије није изричито предвиђено законом. У току трајања брака оба родитеља одређују религију детета. Породични закон предвиђа да родитељ који не врши родитељско право има право да одлучује о битним питањима која утичу на живот детета: предузимање медицинског захвата, промена пребивалишта, образовање и располагање имовином детета веће вредности. С обзиром да се религија не разликује по тежини од других битних питања која утичу на живот детета, додатно јер је за предузимање медицинске интервенције

потребна сагласност родитеља који не врши родитељско право, а како (не)предузимање медицинске интервенције може бити условљено религијским опредељењем родитеља, онда би требало тражити сагласност родитеља који не врши родитељско право и за избор религије детета. У случају развода брака за одређивање или промену религије детета потребна је сагласност родитеља који не врши родитељско право.

Кључне речи: родитељско право, право детета, религија детета, битна питања за живот детета, сагласност родитеља.

Urosh Novakovic,
Assistant Professor, Faculty of Law, University in Belgrade, Republic of Serbia

CHILD RELIGION - PARENTAL RESPONSIBILITY OR RIGHT OF THE CHILD TO CHOSE

Abstract: Although child religion issues in the Serbian family law theory has not been significantly examined in foreign theoretical discussions this issue dating back to the end of the XIX century. In modern time religion becomes an important issue in family law due to the increasingly significant element of multiculturalism, conclusion of marriages between people of different nationality and different religions, in which born children will be raised in accordance with particular cultural, religious dogma. In many countries, among which we mention Israel and South Africa, religious norms govern marriage and divorce. Positive norms are also religious norms. This especially and primarily relates to family law norms. It is alleged that the USA are the most religious country in the Western world, including Poland and Ireland. In Muslim countries, cultures and law reflect religious beliefs.

One of the fundamental parental rights toward their children is the right of parents to raise their children. The parent's right to determine child's religion had its roots in fathers *patria potestas* to determine child's religion as his exclusive right. Parents have a constitutionally protected right to determine child's religion and his religious education. However, parental rights in this area is not (and should not be) absolute, especially when due to parent's religious beliefs endanger the child's health. Unlike whole set of children rights introduced into serbian legal system by the Family Act in 2005, the child's right to chose religious is not expressly provided by law. During the marriage, both parents have right to determine child's religion. Family Act provides that a parent who does not exercise parental responsibility has the right to decide on important issues affecting the child's life: taking medical treatment, residence change, education, and disposition of the child high value assets. Considering that religion questions does not differ from other important issues affecting the child's life, according to Family Act, in addition because undertaking medical interventions require consent of the parent who does not exercise parental responsibility, bearing in mind that undertake of medical intervention may be conditioned by parent's religious commitment, the consent of a parent who does not exercise parental responsibility is required for

determining child's religion. In the case of parental divorce, determining or change of the child's religion requires consent of a parent who does not exercise parental responsibility.

Key words: *parental responsibility, right of the child, child religion, Family Act, parental consent.*

*Д-р Јован Зафироски,
Доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Република Македонија*

ЕКОНОМСКАТА КРИЗА И НОВИОТ ТРГОВСКИ ПОРЕДОК – ПРАВНА АНАЛИЗА

Абстракт: Воспоставените меѓународни економски односи се пред сериозен тест пред новите тенденции кои ги нарушуваат досегашните практики на економско обединување и интензивна соработка, како и сфаќањата за триумф на економскиот либерализам во однос на протекционизмот. Новите тенденции кои се јавуваат во глобални рамки се предизвик и за постојната правна и институционална рамка која се однесува на меѓународната трговија и воопшто на меѓународните економски односи. Трудот претставува скромна обид да се објаснат причините за глобалната криза во развиените економии како и да се лоцираат главните причини зошто се појавија силни противења на воспоставениот економски поредок кој изминатите повеќе од триесет години ја промовираше глобализацијата како успешен проект кој ќе донесе економски напредок и подобар живот за сите. Правото, како регулатор и заштитник на воспоставените трговски практики е исто така пред сериозен тест а многу промени во трговските односи ќе бидат причина за воспоставување на нови правни правила кои се во голема мера различни од досегашниот со децении воспоставуван систем. Разаните форми на економски интеграции како регионални така и глобални се производ на меѓународни договори кои ќе бидат предмет на повторно разгледување. Економските односи се еден од најважните столбови на целокупниот општествен поредок. Секоја променана економската доктрина нужно ќе значи и промена на бројни општествени принципи кои се воспоставувани со децении. Малите држави ги следат правилата на игра на големите. Тие се занемарлив фактор при утврдувањето на правилата но, нивната предност е што можат, за разлика од големите, бргу да се прилагодат на новите услови а со тоа да го извечат најдоброто за своите граѓани.

Клучни зборови: трговски поредок, меѓународни економски односи, економски либерализам, меѓународна трговија.

Jovan Zafirovski

Assistant Professor, Faculty of Law "Iustinianus Primus"

University "Ss. Cyril and Methodius" Republic of Macedonia

THE ECONOMIC CRISIS AND THE NEW TRADE ORDER – A LEGAL ANALYSIS

Abstract: The current global trade and economic relations are facing serious tests. There are new trends shifting the current practices of economic unification and intensive international cooperation towards more protectionism. They refuse to glorify the achievement of the economic liberalism. These new waves occurring globally are real challenge for the existing legal and institutional framework regulating the international trade, or the international economic relations in general. This paper is a modest attempt to explain the reasons for the global crisis in developed economies, to identify the main reasons for the strong opposition to the established economic order that in the last thirty years has promoted the globalization as a successful project that will bring economic progress and a better life for everyone. The law as regulator and defender of the established trade practices is also at serious test and numerous changes in trade relations will be reason for the establishment of new regulations which are largely different from previous system. Different forms of economic integration as regional as well global are product of international agreements that will be subject to review. Economic relations are one of the most important pillars of the entire social system. Each change in the economic doctrine will necessarily mean a change of numerous social principles established in decades. Small countries follow the rules of the game of the big players and they are negligible factor in determining the rules. However, their advantage is that they may quickly adapt to new conditions and make the best choice for their citizens.

Key words: trade order, international economic relations, economic liberalism, international trade.

Зорица Пулејкова
Нотар, Република Македонија

ЗАШТИТА НА ПРАВОТО НА СОПСТВЕНОСТ НА НЕДВИЖНОСТИТЕ КАКО УСТАВНО ГАРАНТИРАНО ПРАВО

Апстракт: Правото на сопственост претставува уставно гарантирано право согласно членот 30 од Уставот на Република Македонија, според кој сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата, при што, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Ваквата уставна поставеност на сопственоста создава обврска за Република Македонија да обезбеди максимална правна сигурност на правото на сопственост, а особено на правото на сопственост на недвижностите.

Со законот за изменување и дополнување на Законот за катастар на недвижностите објавен во „Службен весник на Република Македонија“ број 115 од 01.08.2014 година, се направи извонреден напредок во обезбедувањето на правната сигурност при регистрирањето на трансакциите со недвижностите и запишувањето и бришењето на промените на сопственоста и правата кои произлегуваат од сопственоста.

Имајќи го предвид начелото на конститутивност, според кое правото на сопственост на недвижностите се стекнува со запишување во катастарот на недвижностите, со членот 141-в од Законот за катастар на недвижностите се предвиде должност нотарите, како лица со јавни овластувања, сите исправи што ги донесуваат во постапките што ги водат согласно со закон, а кои содржат правен основ врз основа на кој се врши запишување / промени во катастарот на недвижностите по електронски пат да ги доставуваат до Агенцијата за катастар на недвижности на Република Македонија, со што се обезбеди висок степен на сигурност и веродостојност на податоците за сопственоста на недвижностите.

Во оваа смисла е и Пресудата S-342/15 од 9 март 2017 година на Судот за правда на Европската Унија, според која Судот и го признава правото на Република Австрија да го одбере најдобриот начин на обезбедување на правната сигурност при запишувањето на правото на сопственост во регистарот на недвижностите на таа држава и правилното функционирање а истиот регистар.

Клучни зборови: сопственост, недвижности, катастар на недвижности.

Zorica Pulejkova
Notary Public, Republic of Macedonia

PROTECTION OF PROPERTY RIGHT ON REAL ESTATE AS A CONSTITUTIONAL GUARANTEED RIGHT

Abstract: Property right is constitutionally guaranteed right based on article 30 of the Constitution of Macedonia, under which ownership of property creates rights and duties and should serve the wellbeing of both the individual and the community. No person may be deprived of his/her property or of the rights deriving from it, except in cases concerning the public interest determined by law. Such constitutional organization on property right, creates an obligation for the Republic of Macedonia to deliver maximum legal security on property right, especially the real estate right.

There is considerable progress with the Law on amendment and supplement to the Law on Real Estate Cadastre published in Official Gazette of the Republic of Macedonia no. 115 from 01.08.2014, providing legal security during real property transaction's registration and registration and erasing of property right amendments and right arising from it.

Having regard the principle of constitutionality, upon which the property right to real estate is acquired by registration in the Real Estate Cadastre, article 141-v of the Law on Real Estate Cadastre, new power is passed to notaries, as persons with transferred public powers, noting the procedure documents in accordance with the Law, and contain legal bases upon which registration/amendment is made in the Real Estate Cadastre, then send it electronically to the Agency for Real Estate Cadastre of Republic of Macedonia, giving high level of data security and credibility on real estate right.

In that regard, states the Judgment C-342/15 from March 9th 2017 from the European Court of Justice, allowing Austria the right to choose its best practices to acquire legal security during registration of real estate right in the registry of the country and its rightful functioning.

Key words: property, real estate, cadastre.

*М-р Илија Манасиев
Асистент. Правен факултет „Јустинијан Први“
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Република Македонија*

ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА И СЛОБОДИ ПОМЕЃУ ВРЕДНОСТ И ПОТРЕБА

Апстракт: Целта на овој научен труд е да придонесе кон општата тема на конференцијата. Трудот исто така е наменет да ја покрие оваа тема од две перспективи. Првиот аспект е од гледна точка на правната аксиологија. Овој аспект се занимава со аргументи кои се однесуваат на човековите права и слободи во непосредна врска на концептот на правни вредности. Вториот аспект е поврзан со функционалноста на човековите права и слободи. Овој аспект се занимава со прашањето што е нивната функција.

Заклучокот на овој труд е дека човековите права и слободи се истовремено вредносни и функционални за човечкото општество. Иако се цели кон нивната универзалност поради културните, правните и другите социјални разлики тие не може да бидат апсолутно универзални.

Клучни зборови: човекови права и слободи, правна вредност, аксиологија.

Ilija Manasiev, MSc

Assistant, Faculty of law “Iustinianus Primus” University “Ss. Cyril and Methodius” Republic of Macedonia

HUMAN RIGHTS AND LIBERTIES BETWEEN VALUE AND NECESSITY

Abstract: The aim of this scientific paper is to contribute towards the general topic of the conference. It is also intended that the paper covers the topic from two perspectives. The first perspective is from the stand point of legal axiology. This aspect deals with arguments that relate the human rights and liberties closely to the concept of legal values. The second aspect is related to the functionality of the human rights and liberties. This aspect deals with the question what is their function.

The conclusion of the paper is that human rights and liberties are both valuable and functional for the human society. Although it is aimed towards their universality due to cultural, legal and other social differences cannot be absolutely universal.

Key words: human rights and liberties, legal value.

Vladan Petrov, PhD
Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law
Republic of Serbia

A DILEMMA ABOUT JUDICIAL REVIEW OF COURT DECISIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: Dealing with some aspects of judicial review of court decisions in the Republic of Serbia, the author is answering on two basic questions: 1) is the cassation of judicial decisions which violate human rights compatible with the principle of separation of powers; 2) how to prevent the Constitutional Court to become a “super revision court“. The author’s conclusion is that tension between the Constitutional Court and the High Court of Cassation can alleviate by changing laws and constitutional culture more than by the revision of the Constitution. In this sense, Constitutional culture means institutional cooperation and mutual respect between the Constitutional Court and the ordinary courts. In human right’s sphere, the task of the Constitutional Court and ordinary court is identical. It is a complete and effective protection of human rights. That protection, as far as the courts is doing their job well, cannot be realized without the Constitutional Court as a subsidiary protector of human rights and a controller of final court decisions related to their possible violations.

Key words: Judicial review of court decision. – Human rights granted by the Constitution. – Constitutional appeal. – Relation between the Constitutional Court and ordinary courts. – Independence of judiciary.

Д-р Арта Селмани-Бакиу
Правен Факултет-Универзитет на Југоисточна Европа
Д-р Емине Зендели,
Доцент, Правен Факултет-Универзитет на Југоисточна Европа
Република Македонија

ПРАВО НА ДЕТЕТО ДА ГО ЗНАЕ СВОЕТО ПОТЕКЛО

Абстракт: Право на детето да го знае своето потекло е едно од најосновните права гарантирано со меѓународните документи. Во трудот се анализира почитување на оваа право на детето преку две ситуации: правото на посвоените деца за пристап до информации за нивните биолошки родители и правото на децата зачнати преку вештачко оплодување за информациите од „генетскиот карактер.“ Освен тоа, во трудот се дава преглед на судските одлуки од Европскиот суд за човекови права во врска со ова прашање како и приказ на уредување на оваа право на детето во двата најзначајни меѓународни документи – Конвенција за правата на детето и Европската конвенција за човековите права и основни слободи. Покрај ова, во трудот се изнесуваат правните контрадикции во нашето законодавство и тоа во самиот текст на поранешниот и изменетиот Закон за биомедицинско потпомогнато оплодување во случај на соопштување на податоците за гестацискиот носител и за начинот на значување и раѓање на детето, како и несогласувања на Законот за семејство со одредбите на членот 7 на КПД како и членот 8 на ЕКЧП. Врз основа на утврдените несоодветни законски решенија и правни празнини, се дават предлози за измени и доплонувања на македонското законодавство, кои се темелат на најзначајните меѓународни документи, решенијата на европскиот суд за човекови права, како и решенијата предвидени во современите законодавства се со цел оваа право на детето да се воведат и во нашето семејно законодавство со кое доследно ќе се имплементира начелото на „најдобар интерес на детето“ во почитување на неговото право да го знае своето потекло.

Клучни зборови: право на идентитет, биолошки родители, посвојување, дете зачнато со вештачка инсимицинација.

Arta Selmani-Bakii, PhD

Faculty of Law - South East European University

EmineZendeli, PhD

Assistant Professor, Faculty of Law - South East European University

Republic of Macedonia

THE RIGHT OF THE CHILDREN TO KNOW THEIR ORIGIN

Abstract: The right of the children to know their origin is one of their fundamental rights guaranteed by international documents. This article analyzes the implementation of this right having in mind two situations: firstly, the right of adopted children to access to information related to their biological parents and secondly, the right of donor inseminated children to know their genetic origins. Furthermore, the article will look at the decisions of the European Court of Human Rights (ECtHR) in regard to this issue, as well as give an overview of the regulation of this right of the child in the two most important international documents – The Convention of the Rights of the Child (CRC) and the European Convention of Human Rights and Fundamental Freedoms (ECHR). The article will also look at the juridical controversies seen in the Macedonian legislation, especially in the former and later amended Law on Bio-Medically Assisted Insemination in reference to the regulation of the announcement of the information regarding the gestation holder and the manner of conception and birth of the child, as well as the contradiction of the Family Law Act with the Art. 7 of CRC and Art. 8 of ECHR. Based on the inappropriate legal solutions as well as the numerous legal gaps, the article provides recommendations and suggestions for amending and completing the Macedonian legislation, based on the most important international documents, the decisions of the ECtHR as well as solutions found in contemporary legislations, with the aim that this rights is introduced to the Macedonian Family Law Act which will ensure the efficient implementation of the “child’s best interest” principle through ensuring the right of the child to know their origin.

Keywords: right of identity, biological parents, adoption, donor inseminated children.

М-р Душан Босиљанов
Правен консултант Pricewaterhouse Coopers Macedonia
Република Македонија

ПРАВНАТА ПОЛОЖБА НА ТЕХНОЛОШКО-ИНДУСТРИСКИТЕ РАЗВОЈНИТЕ ЗОНИ И ЕФЕКТОТ ОД СТРАНСКИТЕ ДИРЕКТНИ ИНВЕСТИЦИИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Анстракт: Во рамките на овој труд ќе биде претставена правната положба на технолошко – индустриските развојни зони и ефектот од странските инвестиции во Република Македонија. Овде ќе бидат претставени погодностите за инвестирање во технолошките индустриски развојни зони, условите, начинот и постапката за основањето, развојот и работењето на технолошките индустриски развојни зони, дејностите кои се вршат во технолошките индустриски развојни зони и посебните услови за нивно вршење, стекнувањето со објекти, постапката за издавање на одобрение за градење, и постапката за давање под закуп на градежното земјиште во зоните на даватели на услуги од јавен интерес, како и постапката за потврдување на изградени, односно започнати со градба објекти кај кои што не е утврден правниот статус во рамките на зоните примената на царинските прописи во технолошките индустриски развојни зони, како и престанокот на работа на технолошките индустриски развојни зони и на корисникот на технолошките индустриски развојни зони.

Исто така ќе бидат идентификувани основните индикатори кои ја покажуваат висината и ефектот на странските директни инвестиции во Република Македонија, и дали истите постигнуваат забрзување на економскиот развој со привлекување на странски и домашен капитал за развој на нови технологии и нивна примена во националната економија, зголемување на конкурентноста и зголемување на вработувањето.

Клучни зборови: правна рамка, економски раст, технолошко – индустриски развојни зони, странски директни инвестиции.

Dushan Bosiljanov, LLm
Legal Consultant Pricewaterhouse Coopers Macedonia
Republic of Macedonia

THE LEGAL STATUS OF TECHNOLOGICAL – INDUSTRIAL DEVELOPMENT ZONES AND THE EFFECT OF FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN MACEDONIA

Abstract: In this paper will be presented the legal position of technological - industrial development zones and the effect of foreign investment in the country. In this paper will be presented the incentives for investing in technological industrial development zones, the conditions, manner and procedure for the establishment, development and operation of the technological industrial development zones, the business activities performed in the technological industrial development zones and the specific requirements for their performance, the acquisition of facilities, the procedure for issuance of a construction approval, and the procedure for leasing a construction land in the zones to public service providers, as well as the procedure for verification of facilities that are built, that is, whose building have started and whose legal status in the zones is not established the application of the customs regulations in the technological industrial development zones, as well as the termination of operation of the technological industrial development zones and of the user of the technological industrial development zones.

It will also be identified the basic indicators showing the amount and the effect of foreign direct investment in the country, and whether they achieve accelerated economic development by attracting foreign and domestic capital to develop new technologies and their application in the national economy, increasing competitiveness and increase employment.

Key words: legal framework, economic growth, technological - industrial development zones, foreign direct investments.

Д-р Ангел Ристов

Доцент, Правен факултет „Јустинијан Први“

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Република Македонија

ДОГОВОРНОТО НАСЛЕДУВАЊЕ КАКО „ФАКТИЧКИ“ ОСНОВ ЗА НАСЛЕДУВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКОТО ПРАВО

Анстракт: Во македонското законодавството повеќе од седум децении егзистираат т.н. „наследноправни“ договори – договорот за распределување на имот за време на живот и договорот за доживотна издршка, кои во практиката најчесто се користат од страна на граѓаните како „фактички“ основ за определување на наследници. И покрај котраверзноста и бројната судска пракса, особено за договорот за доживотна издршка, одредбите со кои се уредени овие договори немаат претрпено позначајни промени повеќе од седум децении. Во трудот авторот укажува на потребата од промени во нивното уредување, како и воведување на договорот за наследување, што ќе биде една од позначајните реформи во наследното право во идниот Граѓански законик на Република Македонија. Во последниве децении во практиката на нотарите станаа многу популарни и договорите за подарок со задржување на правото на владение или правото на плодоуживање, како и договорот за подарок *mortis causa*. Анализирајќи ги спецификите на овие договори, во трудот авторот ги лоцира и причините поради кои граѓаните во планирањето на наследувањето многу ретко се одлучуваат да состават тестамент. Тие многу често се одлучуваат за договорно „наследување“ поради желбата да располагаат со својот имот во случај на смрт исклучиво по своја волја, која нема да биде поништена или редуцирана по нивната смрт. Причина за застапеноста на овие договори во практиката се и застарените законски решенија за нужното наследување, како и фискалните давачки. Со цел да се оствари поефикасна заштита на правото на граѓаните да располагаат со својот имот во случај на смрт, авторот дава свои предлози за промени во регулативата со цел надминување на постојните проблеми и злоупотреби.

Клучни зборови: наследноправни договори, договор за подарок *mortis causa*, тестамент, планирање на наследството.

Angel Ristov, PhD
Assistant Professor, Faculty of Law „Iustinianus Primus“
University “Ss. Cyril and Methodius”, Republic of Macedonia

CONTRACTUAL INHERITANCE AS A “FACTUAL” BASIS FOR INHERITANCE IN MACEDONIAN LAW

Abstract: In Macedonian legislation for more than seven decades exists so called “inheritance-law” agreements – the agreement on distribution of property during life and the agreement for life time support, that in practice are used by citizens as a "factual" basis for determination of heirs. Despite controversy and diversity case law, particularly agreement for life time support, provisions that regulate these agreements have not undergone significant changes over seven decades. In this sense, author points the need for changes and introduction of inheritance agreement, as one of the most important reforms in the inheritance law in the Civil Code of the Republic of Macedonia. In recent decades in the practice of notaries have become very popular gifts of real property by keeping the possession or the right of usufruct, as well as a gift mortis causa. Analyzing the specifics of these agreements, the author locates the reasons why citizens in their succession planning very rarely decide to draw up a will. Citizens often decide to chose “contractual succession” because of the desire to dispose with their property in case of death solely on their own will, despite the law. They want to be sure that their will can not be nullified or reduced upon their death. The reason for the presence of these agreements are outdated solutions that regulate forced heir ship and public taxes. In order to achieve effective protection of citizens' right to dispose of their property in case of death, author gives suggestions for overcoming the existing problems and abuses of the law.

Key words: “inheritance-law” agreements, gift morits causa, will, inheritance planning.